Контрольный экземпляр

4 МАРТА — ХОРЖАМАШ

Массане кхаж тассарца перестройка хьаллоацаргья вай!

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 3 МАРТ, 1990 ШУ. ★ № 26 (7840). ★ Мах 3 кеп.

ДЕПУТАТАЛЛА — ТОЛАШАГІБАРАШ!

Кхоана республика гражданаша кхаж тоссаргба Российски Федераце, Нохч-ГІалгІай АССР, городской (районни) а юртий а Советий халкъа депутаташ хилча шоашта бакъахьа хетачарна тІехьа. «Эггара демократически» дола хоржамаш ду, яхаш кеп а увттаеш, лакхе латтачар чІоагІъянь Іочуеннача спискаш тІерча наха тІехьа «цхьа барт а болаш», вай кхаж тийса зама дІаяьннай. Из «накъаянькхай» парте хьалхленца мехка чакхйоаккхаш латтача перестройкас, демократизацега а гласностага а низ боларо. Цудухьа хьалхагІа хинначарна вІалла тара яц хІанзара хоржама кампани. Наха шоаша белгалбергба общественни балха тІакхувш бараш, паччахьалкхен Іаьдала лакхерча органашка шоай хьашташ кхоачашде могаргдараш. Из деча хана цар къаьстта теркалъергья депутаталла хІара кандидата оамал, къахьегаме а перестройка еча а цо лоаца дакъа, ше хьалаьцача гІулакхах кІоарга кхеташ, денал долаш а дог-уйла цІена йолаш а хилар.

Цхьаькха цхьа белгало я хІанзарча хоржама кампане. Из чакхйоал депутаталла кандидаташа а ерригача общественносто а хьинаре дакъа лоацаш. Дуккха хІамаш: хоржамашта юкъе общественни организацеша дакъа лоацилга, нах бахаш болча моттигашкара кандидаташ увттабелга, альтернативни кандидатураш увттаелга, шоай программаш дІа а йовзийташ, цар шоайла къувсилга СССР халкъа депутаташ хоржача хана хинначул чІоагІагІа хилар.

Цхьабакъда, укхаза дерригा шаьра дІадаханзар. Халахете а, демократи, плюрализм хьалха а тувсаш, шоай гІулакхашка диллача депутата сий дола цІи лелае бокъо йоаца нах кандидаталла увттабе гІийртар цхьацанахьа. Моттигаш нийсъелар фуннагІа даь а шоай тайпан вар, шоай юртара вар чакхваккха гІерташ. Депутаталла кандидатех аьлдиташ, йоахараш дувцаш моттигаш а хилар. Цу тайпарча наха «дицду» перестройка охлой, вай вахаре кІоарга хувцамаш дара тІехьа латтараш, паччахьалкхен хьисапе, майра, шоашта тІалатта бехктокхам кхетабеш, уйла еш а балха тІа шоаш дикагІча оагІорахьа дІахьекхараш мара хьаллаца ца боагІилга а хьаллаца йиш йоацилга а.

ХІаьта дог-уйла цІена йолча харжархошта лов Российски Федераце, а Нохч-ГІалгІай АССР, моттигашкарча Советий халкъа депутаталла кура-сонта боаца, аьннар аьннача дола, дош а гІулакх а цаІ дола, къахьегамхой йоакхо е, царна эша новкъостал де кийча бола, бакъдолчунна тІера баргбоаца нах харжа. Масала, халкъа депутаталла кандидаташта юкъе ба республике дика бовзаш бола болхлой, ахархой, хьехархой, лораш, инженераш, йоазонхой, журналисташ, партийни а советски а болхлой, Іилманхой, предприятей а организацей а кулгалхой. Вахаре хьинаре позици хиларца, балхах дика кхеташ, шоашта тІадилла моллагІа гІулакх дизза кхоачашде низ дІакхоачаш, перестройка оагІув хьаллоацаш, демократизм а гласность а дІахо дегІайоалаяра тІехьа хиларца белгалбоалаш ба царех дуккхагІбараш. Къаманга, дешарга а яьннача ханага а диллача бе-бе ба вай кхоана хоржаргбола халкъа депутаташ, бакъда, экономически политически реформа чакхйоаккхилга Іалаш а деш, уж кийча ба шоаша бу политически организаторски болх парте белгалдаьча керттерча лостамашта тІаберзабе.

Чоалханеча хана депутатски декхараш кхоачашде болалу кхоана вай хоржаргбараш. Тахан коммунисташта а вай мехкарча берригача гражданашта а дагадоалла керттердар — из перестройка кхел, мехка кхел, хІанзарча эггара бехктокхамегІйолча революционни эргалоний этапера Коммунистически парте лоархІам айбар. КПСС ЦК февральски (1990 ш.) Пленуме М. С. Горбачева белгал на даккхара: «Перестройка наькъагІа дІадолхаш вайна бІаргадайра мехко ловш йола кризис вай лийрхІачул дикка кІоаргагІа, цІенхашттагІа йолга. ХІаьта цигара хьадоагІаш да хІанз хулаш латтачох дуккхадар. ХІанз хьалъараяьннай итташ шерашка общественни организме хьаІайна хинна проблемаши вІашдухьаленашш».

Ховш ма хиллара, укх тІеххьарча хана тІа-тІа дукхагІа довнаш лелх къамашта юкъе, корта хьалъайбаьб экстремисташа, алсамъяьннай социалистически законаш а правопорядок а гІожа телхаю моттигаш. Цу массе хІаман чІоагІа бала кхоач советски нахага. Цудухьа вай принципиальни хила деза националнзмаца, шовинизмаца, сепаратизмаца къовсам лоаттабеча хана. Из деш, къаьгга кхетаде деза къаман дешай хьакъехьара проблемаш реально йолаш йолга, уж перестройка, общество кердаяккхара наькъагІа, демократически диалога наькъа мара къоасталургйоацилга.

Уж шеддола декхараш кхоачашдеча, шеко йоацаш, хьинаре дакъа лоацаргда керда хоржача халкъа депутаташа.

Хоржамий кампанеш вай массаза ювз хьаьдда йола боахама а социальни а проблемаш, бахача наха увттаду дешаш къестадарца. Цунга хьежжа мах бу халкъо ше хержарашта карагІдаьннарий, ший хьашташ кхоачашдара цар даьчун. Масала, дІадахача хоржамашка хержача депутаташа дукха къахьийгад наьха наказаш кхоачашдара, республика районаш социально - экономически дегІайоалаяра. Белгтала хІама даьд наха бытовойи коммунальнин гІулакхаш делга, уж общественни кхачанца Іалашбелга тоадара, гонахьара Іалам лорадара 2005 шерага кхаччалца программа оттаьй.

Цхьабакъда, кхоана вай хоржаргболча халкъа депутаташа де дезаш а геттара дукха хІамаш да республике. Цар къаьстта теркам тІабахийта безаргба къахьегама ресурсех пайда эцилга тоадара, нах кхачан продукташца, фусамашца Іалашбара, медицински учрежденей болх тоабара а цар материально - технически база чІоагІъяра а, ира латта кхыдола социальни дешаш къоастадара, транспорта бувзама а болх тоабара, харжархоша даь дуккха кхыдола наказаш кхоачашдара.

Теша лов, Российски Федераце, Нохч-ГІалгІай АССР, моттигашкарча Советашка вай хоржача халкъа депутатий цу бехктокхамеча декхарех лоархІабе вІаштІехьдаргхиларах, наьха шоаех бенна тешам хьаьддача а корта болча а гІулакхашца цар бакъбергхиларах.

Массава а хоржамашка гІо! ДикагІчарна юкъе эггара толашагІбараш халкъа депутаталла хоржаш кхаж тасса!

СССР 50 шу дизара цІерагІча Грознейски химически завода коллектив самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системагаяьнна болх бе йолаеннaчул тІехьагІа дукха хувцамаш дир цо предприяте. Химикаша болх беш йола моттиг шер а еш, дукхагІа тела доладир царна алапеш. Пайда барга долха наькъаш хаддаиза техка доладир. Масала, фенол арахеца номераш 12, 15 ши цех вІашагІа а теха № 12-15 яха цхьа цех хьайир. Уж вІашагІтехачул тІехьагІарча хана хьахиннaчунга диллача доккха беркат даьннад. ЙоккхагІйола цех хьаярах паччахьалкхен план толамца кхоачашъеш къахьега йолаеннай цун коллектив. БоагІача боарамагІа цунга болх байта таро хулийташ да массех гІулакх. Цкъа-дале, вІаши дагардар а ховш, кхотабеннача цеха болхлоша хьинар кхо ца деш къахьег хьалхашка латта декхараш тІехкхоачашдара, цу даькъе шоашта тІалатта бехктокхам боккха хилар кхетадеш а ба уж. Шоай балхах тІехдика кхетача болхлоша хадданза къовсам лоаттабу массе а тайпа ресурсаш кхоьра. ШозлагІ-дале, яхье хьалхалаттарий опыт шерра йоаржа а еш, бизза пайда ийбайт цунах.

Цу лостамагІа Іалаьмате дика къа а хьегаш, доккхий производственни хьокхамаш доахаш бола технологаш кІезига бац цехе. Царех цаІ ва укхаза профессионал лоархІаш вола технолог Овчаров Борис Владимирович. Кадрови химик лоархІаш ва из цехерча болхлоша меттел, ерригача предприятерча технологаша а. 1964 шера денз балха моттиг ца хувцаш, цу цхьан цехе къахьегаш хьавоагІа из. Ший новкъосташца товш, Іимерза, лакха квалификаци йола болхло, ший декхараш даим цІена кхоачашду производственни хиларах тарра коллективо сийдеш ва из.

Нагахьа санна производствана, коллективана хьашт долаш къоастае езаш проблема нийсъелча, сиха оарцагІваьнна из къоастаечарех ва из. Заводе эггара дикагІа лоархІача кагирхой хьехамчех а ва Борис Владимирович. Цун хинна дуккха ученикаш хІанз производстве башхадика мастераш а лоархІаш, къахьегаш ба укхаза. ЧоалханегІа йолча цу участке цар творчески къахьегарах доккха беркат доал.

Хьинаре дакъа лоац цо юкъарча балха тІа а. Книжкаш дезарий общества член ва из дуккхача хана денз. Из вІашагІъеллай заводе. ХІаьта цехови общества кулгалхо а ва Б. Овчаров. Лоацца аьлча, заводе болх беча 26 шера Іалаьмате дика къахьегама лер юхейитай цо. Дукха маьхера совгІаташ, сийлен грамоташ, ахчан премеш тийннай цунна, итташ да яьха баркалаш. «Пятилетка ударник», «Социалистически яхье котваьннар» яха массехк сийлен Знак я цун наькха тІа лепаш.

СУРТА ТІА: технолог Б. Овчаров.

Г. КУРИЛЕНКО сурт.

ЭГГАРА ХЬАЛХА

Эггара хьалхарча хоржамашка дакъа лоацаргда аз кхоана. Цунца дувзаденна хІанзалца ца хинна бехктокхам хоалу сона. Тамаш а яц, халкъа уйлаши хетараши кхоачашдергдола нах белгалбаха безаш ма вий со.

БоккхагІчар дувцаш кІезига хезадац сона, дІаяхача ханара хоржамаш декларативни хьисап долаш дар, яхаш. Депутаталла кандидат оттавора е хьаким ше, е хьакимашта ловш вар, наха къоабалву е виц яхача деша уйла а ца еш. Кандидат хиннар депутат а хулар, альтернатива йоацаш яр. Халкъа «викалаша» къамаьлаца ца деш хІама дацар, хІаьта дош гІулакха тІа даьлча гІеттий теха топ хулар цох.

ХІанз, перестройка замалахьа, хьал бокъонца хувцаденнад, харжархоша чІоагІа сатувс керда хержача депутаташа вай вахаре эргалонаш ергхиларга. ХІаьта кхоачамбоацараш дукха да. Эшаш дар эца моттиг яц, шерра яьржай спекуляци, зуламаш делга, дІа мел хьежача дефицит я. Къаьстта безаме доацаш да кагирхой хьалаш.

ХІанз, деррига Іаьдал Советашка дІалуча хана, харжархоша уйла е еза укх дешай: фу саг ва кандидат, малагІа нигат долаш ва из, перестройка яра тІехьа ва е вац; командно - административни система дІайоаккхача малагІа дакъа юкъедахьа лаьрхІа ва. Ираза, хІанз дуккхачарна юкъера цаІ харжа йиш я. Иштта деце-м, хоржамаш а сенна оал царех?

Аз доккхал деш хІама да, СССР халкъа депутаталла хержача Хь. Фаргиева, М. Дарсигова, С. Хаджиева, кхычар, мехка эггара лакхерча трибуна тІара вай республика проблемаш увттаеш хилар. Шоай харжархой дагара ба уж. ЦІенача дег тІара баркал хилда царна из бахьан долаш. Иштта хила беза, аьнна, хет сона кхыбола депутаташ а.

Дукха проблемаш Іайнай студенчески вахаре а. Цу хьакъехьа а депутаташа дош аларга сатувс аз.

А. КАРТОЕВ, ЧИГУ студент.

ШАЬРАЧА ХАБАРАХ КІАЛХАРБОВРГБАЦ

ДагадагІац сона айса хоржамашка массаза дакъа лаьцад. Цхьайолча хана вІалла вода а водацар со кхаж тасса. Со санна урнашта аьттехьа ца болхараш дукха бар. «Вай дахад е дахадац, аьнна, хувцадала хІама дац. Берригача кандидаташа депутатски значенаш дІайохкаргья, хІаьта кхоана арадоалача газеташа 99,9 процент болча харжархоша хоржамашка дакъа лаьцад, яхаш яздергда», — оалар наха, борд бордагІа бела а белаш. Иштта хула а хулар.

Бокъонца хувцаделар из сурт соахка СССР халкъа депутаташ хоржача хана. Хоржамаш альтернативни кІийлен тІа хиларо наха таро елар шоашта ловш, везаш вола саг мехка парламенте харжа. Хийла моттигаш хилар цхьан округе гІолла шозлагІа а кхозлагІа а кхаж тоссаш. Харжархоша хоржамий участкашка ухаш «йоаяь» ха эрна ца яйнилга хІанз дика гуш да. Укх деношка Москве, СССР Лакхехьарча Совета сессе тІаьйдеча лоархІамеча законаша, къестадеча дешаша къаьгта хьахьокх из.

Сона хетачох, кхы а боккхагІча къовсаме чакхдаргда кхоана дІадолалу хоржамаш. РСФСР халкъа депутаташ хоржача цхьайолча округашка итт а кхы дукхагІа а кандидат ва. МалагІа белгалвоаккхаргва царех? Иштта сурт да республика хьалкъа депутаташта тІехьа кхаж тоссача а. Кхыметтел моттигерча Советий депутаташ а альтернативни кІийлен тІа хорж.

Цхьа хІама зийнад аз: цхьаболча кандидаташа тІехдика программаш оттаьй. Уж Іойнийшача тхьайсача хи тІа кхаьчача санна хеталу. Мел дукха хувцамаш де лаьрхІа ба уж! Деррига а фаьлга тІамо, ше-шегІа дІадодаьнькъаш тоалу, экологически хьал меттадоагІа, унахцІено лораяра проблема дІайоал, Шолж доагІача гІолла шурий тоатолаш Іодовд, кхыдола тамашийна хІамаш хул. Хала да-кх цу тайпарча зурмаца со Іехаве! Из уйла йолаш ба са новкъостий — мугІарера къахьегамхой а.

Сога хьаттача, тахана депутат ший харжархой дог-уйла йовзаш, цар хьашташка хьожаш хила веза. Цунна ха деза ше дІадоладаьча пайданеча гІулакха нах тІехьабаха. Оалаш махиллара, яхье хила веза из. ТІаккха мара корта болаш хІама дулургдац цунна.

Депутаталла кандидаташта юкъе кІезига ба болхлой, ахархой, кхалнах, кагирхой. Хетачох, хоржамаш чакхдаьннaчул тІехьагІа кхы а чІоагІагІа нийлхлургда цар мугІараш. Цхьабакъда, из керттера хетац сона. Берригa советски нах дІаболабеннаб жІовнагареи марсагарен.

Со Грозненски УТТ шофер ва. Тха керттера инженер Гагиев НГІАССР халкъа депутаталла кандидат ва. Ший вахара никъ цо дІаболабаьб мугІарера болхло волаш. Из кулгалде хьожаваьчул тІехьагІа тоаденнад тха предприяте гІулакхаш, цахаддаш кхоачашъю паччахьалкхен планаш, лакхденнад водителий алапеш. Долче. цун кандидатура хьал ца лаьцача воалий со?

ТІеххьара аргда аз: даьссача дешашца харжархой Іехабаь-лебаь депутат хиннача сагах хьага бахьан дац: хоржамех долча кердача Законо таро лу цу тайпара депутаташ юхабаха. Халкъа лоІам бохабе низ бац перестройко тохаялийтача вай общество!

Б. ЛЬЯНОВ, ГУТТ шофер.

ХАРЖАРХОШТА ХА ДЕЗА

Кхоана хоржамаш хул. Вай республике бахача наха хоржаргба Р С Ф С Р, НГІАССР, моттигашкарча Советий халкъа депутаташ. Дуккхача наха кІоаргагІа йовза лов кхаж тассара демократически процедураш. Цудухьа царех дувцилга дийхар оаха Нохч-ГІалгІай АССР халкъа депутаташ харжара йолча Центральни хоржамий комиссе секретарагара А. Горновгара.

— Газет дешараша хетт: Нохч - ГІалгІай АССР халкъа депутаташ хоржача хана миштa Іалашду гласность хулга?

— Уж тайпа хаттараш дераш хьажа беза хоржамех долча Закона 3-ча статьяга. Цу тІа белгалдаьккхад, хоржамашта кийчо ераш а уж чакхдоахараш а хоржамий комиссеш, къахьегама коллективаш, общественни организацеш йолга. Из болх цар бу гуччахьа а гласно а.

Къахьегама коллективай, общественни организацей юкъерчен лакхерчен дешара заведеней коллективай, нах бахача моттигашка а бІухоша гІулакх деча тІема доакъошка а хулача собраней викалий, депутаталла кандидатий доверенни наьха, массови информаце средствай болхлой бокъо я йоагІ-йоагІача комиссеша кхаж тассалехьа хоржамий яьшкашта пломба тохача, хоржама участке кхаж тессараш дагарбеча, округе гІолла а дерригача хоржамий а итогаш еча хила.

Регистраци яь йола харжархой клубаш юкъе а йолаш, шоай лоІамеча бахача наьха общественни органех аьлча, цар бокъо яц хоржамий участкашка кхаж тессараш дагарбарга, округе гІолла хоржамий итогаш ярга хьежа. Цхьабакъда, нах бахаш болча моттигашка еча харжархой собраней цІерагІа викалаш оттабелга дІадеха йиш я цар. Цу тайпарча викалий полномочешта тешал деш доаггІаш дола документ е коллектива решени хила еза.

Хоржамех долча Законо кхаж тоссача дийнахьа бокъонаш телха ца яйтара хьал хьалхара бехктокхам тІабулл участкови хоржамий комиссешта. Цудухьа моллагІча тайпара лийлха а цар балха юкъе лелха йиш яц паччахьалкхен, общественни е кхыйолча организацей, хІаьта иштта къаьст-къаьстача гражданий.

Участкови а окружной а хоржамий комиссей балха юкъе нийса доацаш хІамаш хилча латкъа йиш я лакхе латтача хоржамий комиссега, вешта аьлча — НГІАССР Центральни хоржамий комиссега.

— Кхаж тассара процедурах Іа доашхаш дувцар ловра тхона, хІана аьлча цхьабола нах цу гІулакхах дика кхеташ бац.

— Кхаж тоссача хІара сага дІалургья пхи бюллетень. Царех шиъ — РСФСР халкъа депутаташ харжара (цаІ — территориальни хоржамий округагара хоржамаш дара, шоллагІъяр — къаман - территориальни округагара). КхоалагІйола бюллетень — НГІАССР халкъа депутаташ харжара. Ши бюллетень — городской (районни) а юрта а Советашка хоржамаш дара.

ХІаранена ха деза: гражданино ше тосс кхаж, кхычарна хьалхара кхаж тоссилга дехк.

Цхьаькха - а да ха дезаш. Нагахьа санна кхаж тоссача саго хІара бюллетена тІа дІавоа ца веш цхьаннел дукхагІа кандидат витавале, бюллетень пайдана доацаш лоархІ. ХІаьта бюллетена тІа цхьан е шин кандидата тайпан цІераш яле, кхаж тоссачун царех цхьаккха харжа безам а беце, уж дІабоабу.

Цамогаш болаш е кхыдола бахьан этта кхаж тоссача дІа ца бохалуш бисараша кхаж тоссилга лерттІа вІаштІехьдаккха деза.

— Дуккхача наха хетт: массанена дІайовзийтара харжархой спискаш хьалъэхкачул тІехьагІа кхычахьа дІабахачар кхаж мишта тасса беза?

— Цу гІулакха кхы тІа спискаш оттаю, царна юкъехьу харжархой спискаш массанена дІайовзийтачул тІехьагІа кердача моттиге хьабаьхка е цхьацца бахьан нийсденна юкъе ца хьош биса нах.

Хоржамаш хулача дийнахьа гражданаша дехарах а цар паспорт е кхыдола документ хьахьекхачул тІехьагІа а уж спискаш оттаю хоржамий участкови комиссеша. Кхы тІа оттаеча спискана гражданин юкъевахьара эшар да из массаза е ханна цу е вокх Совета доазон тІа вахаш хилар.

— Больницашка, курорташка, гостиницашка, Грозненски аэропорте, машинаькъа вокзале кхаж тоссаргбий?

— Іа белгалъяьхача моттигашка хоржамий участкаш хьаелга а кхаж тоссилга а оттадаьдац Закона тІа. ХІаьта из цхьа бахьан доацаш а дац. Хоржамий системана демократизаци яро, хьалхагІа санна а доацаш, шийна дикагІа хургва, аьнна, хета депутат хьахаржа йизза бокъо яларо наьха санна лакхбу хІара саго тоссача кхажа мах. Альтернативни хоржамаш долча хана кхыметтел цхьанне тессача кхажо кандидата кхел къоастае тарлу. Цу тайпара хІама ца хилийтар духьа даьд из.

— Александр Алексеевич, фу дича лоархІ хоржамаш ца хиннараш санна е харцахьа хиннад, аьнна?

— Нагахьа санна спискашта юкъебихьача харжархоех аханел кІезигагІбараша кхаж тессабале, хоржамаш ца хиннараш санна лоархІ. Хоржамаш харцахьа чакхдаьхад, аьнна, лоархІ, нагахьа хоржамех дола Закон толхадаь моттиг окружной хоржамий комиссена гучайоале. МалагІа хила йиш я бахьанаш? Хоржамех долча Закона 14-ча статьяс бокъонаш толхаяьлга лоархІ хоржама документаш цхьаннена накъадаргдолча тайпара тоадаьдале, кхаж тессараш нийса дагарбаьбеце, кхаж тассара къайле гучаяьккхаяле, и. кх. дІ.

Цу гІулакха бехке бараш законага хьежжа бехктокхаме оз.

Цхьайолча округашка депутаталла кандидаташ дукха хилар теркалдича, шозлагІа кхаж тасса безаш а шозлагІа хоржамаш де дезаш а моттигаш нийсъяла тарлу.

—. Вай къамаьл чакхдоалаш, Александр Алексеевич, кхоана кхаж тасса гІоргболча нахага фу ала лов хьона?

— Эггара хьалха сона лов берригача харжархоша кхаж тоссача дакъа лацар. Из цар конституционни бокъо я граждански декхар а да. ТІаккха мара вІаштІехьдаргдац вай демократи шеръе а кІоаргье а, кандидаташта юкъе толашагІбараш РСФСР, НГІАССР, моттигашкарча Советий халкъа депутаталла харжа. Ховш ма хиллара, дукхагІча даькъе цох тийша ма дий халкъа лоІам кхоачашбар, перестройка оагІув хьаллацар.

Яхьа дневник

ЛАЬРХІАР КХОАЧАШДУ

ДІадаха шу чакхдоалаш Грозненски районе дикагІчарца бар «Гикаловское» яхача ОПХ хьайбаш леладераш. Ханал хьалха кхоачашдир цар дулхи шурен дохкарах дола декхараш.

Кхы а дикагІа дІадоладир гикаловцаша карара шу. ХІанзлехьа цар паччахьалкхенна дІаеннай 887 центнер шура, из соахка цу юкъа хиннaчул тоъал дукхагІа я.

— Шу хьалха хиннaчул 200 — 300 килограмм дукхагІа шура йохк оаха хІара дийнахьа, — йоах укхазарча ферма заведующе Ашаганов ИбраьхІима. — Из ду хьайбай Іул тІакхетарах а доацаш, цар хьалур алсамдаккхара чотагІа...

Къахьегама толамаш даха аьттув лур эггара хьалха доакъар дика хилар да. Маэшша дІакхоачийт хьайбашта йол, силос, концентраташ, муж. Шортта долаш да кІалхьарцара эша ча. Иоакхо яьй хьайбаш чулатта корпусаш тоаяра, механизаце средстваш цахаддаш болх беш хилийтара.

Шоай гІулакх дика довзаш бола болхлой кІезига бац укхаза. Царех ба дояркаш Эльдаева Зулпа, Дандиева Курбика, Данубекова Лейла, Магомадова Зарбат, кхыбараш. Январь бетта планаши шу долалуш тІанийца социалистически декхараши тІехкхоачашдарах премеш еннай царна.

— ДикагІболча дояркаша хІара кхоабача Іаттагара юкъера лаьрхІача 8—9 килограмм шура йоаккх дийнахьа, — йоах И. Ашаганова. ХІаьта доахан хІанз а дахка даьнадац. Цу гІулакхо тешал ду хьокхамаш кхы а лакхагІа хила тарлулга.

ДЕША ДАЙ БАЦ

Соахка каст-каста яздора оаха Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьайбаш леладераш тІехьабусаш хиларах. Район шура дІачуялара планах керттерча даькъе лоархІаяьяц цу боахама бехкагІа. ТІаккха шоашта яь критика дІанийцарий укхазарча кулгалхоша, специалисташа, хьайбаш леладераша? Феврала ткъоалагІча дийнахьа оттаьча сводкага хьежача из гуш дац.

Масала, соахка 19 феврале колхозо паччахьалкхенга ехкар 6825 килограмм шура. Планал тоъал кІезигагІа яр из. Укх шерара хьокхамаш кхы а лохагІа да — 6056 килограмм. ТІаккха фу дувцаргда гІулакх тоадаларах?

Лоха я шурий хьоанал, хІара кхоабача Іатто юкъера лаьрхІача 4—5 килограмм шура мара лац дийнахьа. Мадарра аьлча, соахка укх юкъа хиннaчул 50 тонн гаргга кІезигагІа шура дІачуеннай колхоза хьайбаш леладераша.

ШийтталагІча пятилетка тІеххьарча шера 3300 тонн шура йохка езаш я колхоз. ХІара бетта - бетта 275 тонн шура дІачуелча мара кхоачашдулургдац из декхар. ХІаьта укхазарча хьайбаш леладерашта цу боарамга кхачара бІарчча январи февраль бетта ткъо дии ийшад. Мала тешаргва нийсдалийта тІехьадисар дІадаккха царна могаргда аьлча?

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

Педагогий гIончa

Мальсагов Йоакъапа Ювсап Наьсаре дуккхача наха вовзаш ва. Цудухьа Назранерча № 106 йолча округе гIолла республика халкъа депутаталла харжа лаьрхIача наха из дIавовзийташ дукха дувца дезаш хилац. Вай цIадаьхкача хана эггара хьалха хиннача педагогех ва Ювсап. Цу хана денз цу халача профессе «урхаш» тешаме бе йоахкаеш хьа а воагIа хьехархочунгара дIаволавенна — школа директор, тIаккха райОНО заведующега кхаччалца. ХIанвара болх кхы а бехктокхамех ба цун — школайн Iилман учреждений болхлой профсоюза лидер ва из. Цу союза райкома председатель хоржаш дукха кандидатураш яр. ХIаьта а харжархой тешама «тараза кад» дукхагIа цунгахьа озабелар. Дукха ха яц цо из болх бу. ХIаьта а дукха хIама де вIаштIехьдаьннад цун района педагогий хьашташ кхоачашдеча а царна гIо деча а.

ХьалхагIа сомий бешамаш лелае лаьтташ денъача хана нагахьа хьехархочун цIи нийслацар спискаш тIа. ХIанз дукхагIа бараш уж йолаш ба. Саг тешаргвац, цIеной де лаьтташ а квартираш а дIа-хьа екъача районе хIанзалца хиннача харцонна юкъе гIолла укх тIехьарча хана 22 хьехархочоа квартираш яла Ювсапа вIаштIехьдаьннад аьлча. ХIанз школашка дукхагIа кхоач дефицитни товараш.

Депутата мандат хилча аттагIа хургдар Ювсапа шийна дагадоаллар кхоачашде. Цун дагайоаллар я районе хьалъянза яргIйоаца 540 моттига лаьрхIа школа-интернат, къаьнача интерната яьсса латтача здане чу школа йиллар. Из школа ца хиларах 900 дешархо машиннаькъа тIех а бувлаш, гаьнна кхыча школашка деша ух. Цига а яц царна низткъа. мара Iоховша моттигаш. ДIахо, дун дагайоахк хьалъееза 2 берий беш-комбинат (240 моттига лаьрхIа). Уж а янза яргьяц, хIана аьлча, хIанз городерча кхаь берий беша Iеш дола бераш кхийнаш мо йолча ах-баьдеча тишача «горнингаш чу» дохк.

Массайолча юкъерча школашка цхьацца медпункт ца хилча а яргьяц, йоах Ювсапа. ХIана аьлча, дукха моттигаш нийслу цIагIара унахцIена а долаш дIадаха бераш школа йисте а яькха, арадоалача хана уне долаш.

ВIалла ца хиннача тайпара оарц даккха лерхI цо хIанз «тхьайса» латта спорта гIулакх районе сомадаккхара а.

Иштта ва-кх района педагогаша республика депутатски корпуса юкъевахийта лерхI шоай викал, шоай гIонча.

М. КАРАЕВ.

БРИГАДИР—КАНДИДАТ

Кортоев Мухьмад ферме хьалкхийна саг ва ала мегаргда. Цун да а вар дукхача хана денза хьайбаш леладеш. Цудухьа цу къахьегама говзанаш йовзаш ва Мухьмад.

Школа чакхъяьккха ваьнначул тIехьагIа ший граждански декхар кхоачашде Советски Эскаре вода Мухьмад. Цигара цIавоагIа из 1974 шера. Дика ший декхар кхоачашдар бахьан долаш цига еннай цунна зIамагIволча лейтенанта звани. Цох ховргда Мухьмад моллагIа шийна тIа диллар тIехьдика дIахьош волга. Цу шера Картоев Мухьмад Малгобекерча гIишлон управлени электрик волаш къахьегаш ва. Эскаре волча хана цу Iомаьяча говзалех цаI я из. Цхьа шу даьннача гIолла зIамигача сага дагадехар гаьнарча мехкашка хьажа, цигара вахар-лелар мишта да ха, «Кагирхой романтика» оал-кх цу тайпарча уйлаех. Бакъда Мухьмада-м цхьа дика пайда баьлар цу гIулакхах. Якути волаш массехка гIишлонхочун специальность Iомаир цо.

Кхаь шера ший мехка воацаш хинначул тIехьагIа геттара сагота хетаделара Мухьмада. Кхетадир цо кхы а цхьа хIама — ший мехка, ший юрта мара салоIам хилац сага.

Цудухьа Инаркъе цIа а вена, ший мехка гIишлон балхаш деш вар Мухьмад. Тайп-тайпара говзалаш Iомаю цо. Цхьа иттех специальность я цу караерзаяь.

Бакъда, уж ерригаш а хувца цо хьайбашлеладархочун цхьанех. Бокъонца цагIара нах цецбоахаш хIама дар М. Картоева 1987 шера даьр. Назранерча юртбоахама техникуме деша отта Мухьмад. «Малгобекски» яхача совхоза ферме балха а вода. Из гIулакх дар цу сага зIамига волча хана денза дезаденнар а цун дега эшашдар а. Ферме дIакхаьчача из говзал вIалла Iомае езаш хиланзар Мухьмад. Вай лакхе ма аллара хьайбашлеладерхо ва из бера хана денза.

Халонаш кIезига йолаш болх бац Мухьмада кхаьчар. Iуйрена дийъ сахьат даьлча балха дIавода Мухьмад — геттара садайча мара чуверзац. Бакъда, цу халонаш вIалла дехкий ваьккхавац из шийна цу тайпара къахьегаме никъ хержарах.

Тахан Картоев Мухьмад бригадир ва. Коллектив геттара боикха тешам беш я цох. Иштта тешал ду Мухьмада юртарча наха а.

Цунца дувзаденна хургда-кх из совхозерча наха 116-ча округе Малгобенскерча горсовета депутата кандидат оттавар. Наха хет цу саго ший декхар дизза кхоачашдергда аьнна.

Ж. БОГАТЫРЕВ.

ДЕГА ЦIЕНАЛ

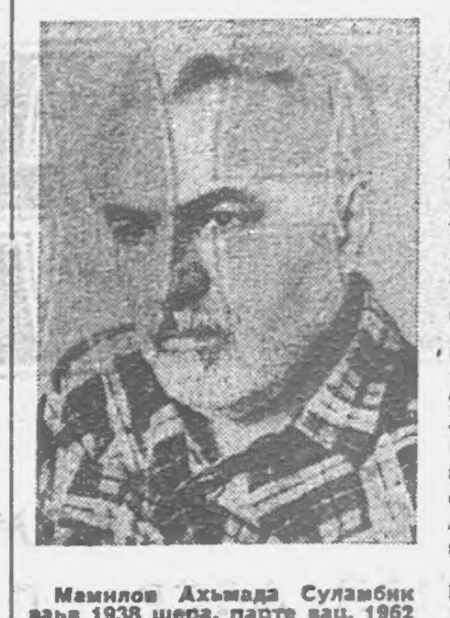

Мамилов Ахьмада Суламбик ваьв 1938 шера, парте вац, 1962 шера цо чакхъяьккхай театра, музыка а кинематографе а Ленинградски институтa актерски факультет, хIаьта 1970 шера — СССР Госкинора сценаристийи режиссерийи шин шера йола лакхера курсаш.

Кинематографе Суламбика болх бу 1968 шера денз. Цу юкъа цо оттадаьд 10 документальни фильм, цу даькъе сценаре автор а кинорежиссер-постановщик а волаш «Эсамбаев Махьмуд» яха музыкальни фильм. Цу фильмана Дунен халкъашта юкъерча фестивале премий еннай.

Одесски киностуде сценаре автор а режиссер-постановщик а волаш Мамилова даьккхад «Къаьстта кхераме бараш...» яха художественни фильм.

М. Горьке цIерагIча киностуде С. Мамилов болх бу 1982 шера денз. Цо оттадаьд кхоъ художественни фильм. «Дамское танго» яха чу тIа дувц юрта бахача вай заманхоех, тахан геттара ира латтача дуккхача проблемаех. Цул совгIа, цо даьккхад «День гнева» яха Iилман-фантастически фильм, экранизаци яьй А. Приставкина «Ночевала тучка золотая» яхача повеста.

Мамилов Суламбик Нохч-ГIалгIай АССР искусствай заслуженни деятель ва.

№ 139 йолча Сунженски къаман-территориальни хоржамий округе гIолла РСФСР халкъа депутаталла кандидат ва Мамилов Суламбик. Укх деношка цунца къамаьл хилар тха корреспондента.

— Суламбик, нагахьа санна харжархоша РСФСР халкъа депутаталла хье хорже, фу де дага ва хьо, фуд хьона эггара чIоагIагIа дагадоаллар?

— Iа яхар чакхдоале, харжархоша сона тIехьа кхаж тоссе, цар лоIам кхоачашбе, сай халкъа могаш дола гIулакх де хьожаргва со. Къоастае еза проблемаш дукха Iайнай вай республике.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша санна, чIоагIа дог айденна тIайийцай аз «ХIанзарча хьалашкара къаман политиках йола КПСС платформа», «НизагIа Iодахьийтача халкъашта яь репрессивни акташ законагIа ца лархIарах а цар бокъонаш Iалашъярах а йола СССР Лакхехьарча Совета Декларации».

Вай халкъаша дуккхача шерашка са тийса документаш да уж. Уж тIаэцарца нравственно цIенъяла, гуманиваци е йолаеннай вай общество. Цхьабакъда, вай проблема къоастаяра тахана дийнахьа хьагуш дац хаьдда а корта болаш а даь хIама. ХIаьта из проблема мехка кулгалхошта дика йовзаш я царга ахийтача дуккхача письмошка, цхьаболча наха а коллективаша а даьча дехарашка, СССР халкъа депутаташа М. Дарсиговеи Хь. Харгиевеи хьалхарча Съезде а СССР Лакхехьарча Совета сессешка а даьча къамаьлашка гIолла.

Ца къоастадеш уж дешаш тIехьадахар Iалаьмате кхераме да. Цудухьа, нагахьа санна сайх РСФСР халкъа депутат хуле, уж нийсхонца къоаста дара низ дIа мел кхоачар дергда аз. Сенах да дувцар, из да гIалгIай автономи 1934 шу хьатIакхаччалца хиннача исторически доазонашка юхаметтаоттаяр, аьккхий дош нийсхонца къоастадар.

— Вай халкъо сходашка, йоккхийча митингашка, соахка сентябре хиннача шоллагIча съезде хьакхайкадир шийна хетар, шийна дагалаттар. ХIаьта тахан деррига лу вай пегионе машар лораба ра, Фергане, Нови Узене, Къулбехьен ХIирийчене, Абхазе, Азербайджане я Арменe а хиннар ца хилийтара.

— Далла хоастам ба, гIулакх цу Iа ювцача моттигашка хиннача туржаIага дIа тIа ца кхаччийтал хьаькъал долаш вайна юкъе нах болаш. ГIалгIайн хIирийн ворххIе даь хана ленз шоайла лоаллаха баьхаб, вIаши гIулакхаш леладаьд гаргалонаш яьй. Цхьаккха дича а хилийта йиш йолаш хIама дац царна юкъе цIий IогIоргдола дов доалилга.

Цхьабакъда, тIехьатетта йиш яц цхьан хана хинна автономеш юхаметтаоттаелга, дерригача къамий цхьатарра бокъонаш хулга.

Укх тIеххьарча хана къамашта юкъе цатоамаш, довнаш лелхара перестройка бехке е гIерт цхьабараш. Из цар ду Сталина а цун гIозаро а леладаьр харцахьа хIамаш дацар алар духьа. Цхьабакъда, уж проблемаш тахан хьахинна яц. Дуккхача шерашка хьаIайнай уж, хIанз царех гуччахьа дувц. Халахете а, цхьабараш чIоагIа къахьег из гIулакх дIакегаде гIерташ. Цудухьа тахан керттердар да перестройка массане хьаллацар, цунна тIехьа латтар.

— Сона хов, Суламбик, творчески вIашагIкхетараш долча хана вай республикера хьал ца довзачар: «Фу бахьан долаш Iобахьийтабар нохчийн гIалгIайн?», «Гитлера совгIата кIай ды беннабий цар?», «Бакъдий берригa вайнах Гитлера гIулакх деш хиннилга?» яхаш а царна тара кхыдола а хаттараш хьога делга.

— Уж тайпа хаттараш дукха даьд сога. Цу нахах бехк боаккхилга а дац — шоашта хезар мара мича дувц цар. ХIаьта уж бIеха йоахараш арадаьхар нохчий а гIалгIай а сий доаде гIийрта бериевски команда я, законагIа доацаш ше даьр бакъ де а гIерташ. Кинотеатра зале гулбеннараш бакъдолчун дух тIа бахарах фу хувцалургда? Вайнах цхьаккха бехк боацаш мехках бахарах, царна Iалаьмате доккха Iазап тIаоттадарах беррига советски нах дIа мишта кхетабергба?

Сона хетачох, еррига архиваш хьаелла еза. Iалаьмате дукха болх бе безаргба бериевски йовсарша кийчъяь фальшивкаш мехка дIайовзийтара. Цудухьа сайна могар дергда аз нохчийн гIалгIайн сий меттаоттадара.

— Iа мел дувцар, Суламбик, махулла сихагIа де дезаш а динза даргдоацаш а да. Кхы малагIа дешаш да хьона дагадоахкаш, хьона лоархIаме хеташ?

— Массанена хов Iодахьийта 13 шу а даьккха малагIа «ганз» яхьаш цIакхаьчар вай Даймехка. Цигара дера лазараш, спекуляци, алкоголизм, наркомани. Дайноаной доапаш дисача берашта бицбелар наьна мотт. Халахете а, дуккхачар тахан керттера лоархIар — ахча да. Пахашкашта тIехьабаьнаб нах, эхь-эздел, хоза оамалаша, дай дика гIулакхаш боккхача маьхе лархIац. Культура хIалакьяьй. Из да эггара кхерамегIдар, унзарвоаккхар.

Из шеддар юхаметтаоттаде вай безам бале — берашкара дIадоладала деза. Тоабе беза школай болх, цига наьна мотт хьехилга а Нохч-ГIалгIайчен истори Iомалелга а вIаштIехьдаккханза даргдац. Шеввар дIатоха а венна, дешарах дика кхетача, талант йолча берашта лаьрхIа интернат хьаелла еза. Из дара ахча гулде йиш я организацеша, кооперативаша, маьждигаша, къаьсткъаьстача наха.

ДIатIахьежача вай республике деррига дика да, аьнна, хеталу. Нах доккхийча цIеношка бах, дуккхачар доалахьа машинаш я, хоза кийчбенна ба. КIоаргагIа техкача гучадоал кхыдар: эггара дукхагIа бараш дов вайцига, Грозный геттара воча экологически хьал тIа я.

ХIаьта мел миссел ба баха сискал яа таро йоаца инвалидаш. Царна эша коляскаш, протезаш яц, цар лерттIа йоахко йиц. Наха ловчча хьалде деза маьждигаш. Цхьан хIамах тешаш хила беза уж.

Цудухьа, се депутаталла хорже а ца хорже а низ дIакхоачар дергда аз нохчийн гIалгIайн халкъаш духовно а культурно а меттаоттадара, царна накъавоалаш вахара.

ГIУЛАКХ ДЕШ ХУРГВА

Iалам лорадар, экологически кхерамзале Iалашъяр.

Облсовпрофа председатель Г. Г. Олейников профсоюзни организацеша республика халкъа депутаталла кандидат оттаваьв.

Профсоюзаша де лерхIача гIулакхий программах, хоржамашта хьалхарча дар платформах лаьца цо дувц:

— Къахьегамхой бокъонаши хьашташи лорадеча аз эггара хьалха сай де дезар лерхI керттера экономически социальнии дешаш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоацилга. Вешта аьлча, къахьегарах доагIар социальни нийсхонца Iалашдар, къахьегамеи производственни бытеи дика хьалаш хьахилийтар, маьхашта, кхачан продукташи халкъа эша товараши хилийтара, нах чубаха цIеноsh хьалдара программа кхоачашъяра тIахьожам лоаттабар.

ЛоархIаме гIулакх да хIама дIа-са нийсдара даькъе нийслуча телхача гIулакхашта духьала къовсам лоаттабар, нах чубаха фусамаш, санаторни дарба дайтара путевкаш, кхыйола льготаш социальни нийсхо еш массанега дIакхачийтар. ХIанз цIаккха ца хиннача тайпара лоархIаме да гонахьара Iалам лорадар, экологически кхерамзале Iалашъяр.

Профсоюзашта хетачох, болх бечеи цIагIа дезараш деченн кхалнаьха къаьстта йоакхо е еза. Цудухьа профсоюзаша правительствагара хьадехарех цаI да берага хьожача кхалсага алапи а луш, отпуск йIаьхъяр. Кхалнах бийсанарча сменашка, йIайхача, халача цехашка беча балхах, халача къахьегамах мукъабалийтар.

Профсоюзий хоржамашта хьалхарча платформа тIа белгалдаьккхад, шоай вахара дикагIдола шераш, низ, хьинар, денал, дегIа унахцIено Даьхе лораеш, цун рузкъа дебадеш дIаденнача тIемеи къахьегамеи ветераний къаьстта йоакхо е езаш хилар. Профсоюзаш оттарах а цхьадолча даькъе цар шоай чотагIа а царна доагIаш хинна зIамига пенсеш 1989 шера октябре денз лакхдаьд. Профсоюзаш тIехьа я гIо де доагIача наха социальни новкъостал дара, пенсеши пособеши лакхдара, ветеранашта булуш бола болх балара.

Республикана хьалхашка латтача керттерча экономически проблемай хьакъехьа Нохч-ГIалгIайчен производительни низаш дегIаахара концепци хувца езаш лерхI аз, дIахо дувц Г. Г. Олейникова. Керттера да алхха мехкдаьттаи мехкдаьтта чакхдоахеи доакъош дегIаухилга соцадар. Къахьега моттиг йоацача наха бе болх хулийтаргбола отраслаш дегIайоалае еза. Уж хила еза экологена зене йоаца электроника, радиопромышленность, машиностроени, халкъа эша товараш хьаделга.

Республика экономикана эша гIишлош хьалъяра хьакъехьа чIоаггIа тIехьадусаш хилар теркал а деш, гIишлошо организацеш, гIишлон материалий предприятеш арендни подряда тIа яха еза, шерра дегIайоалае еза кооперации.

Юрта боахаме шерра пайда эца беза доаман районий таронех. Укхаза керттера да фермерски боахамаш дегIаккхувлар. Цу гIулакха эша лаьтта цу тIа къахьега безам болча дезалашка дIадала деза. ХIаьта районашкара зе деш йола колхозаши совхозаши дIаяха еза.

Уж гIулакхаш цу сахьате де йиш яц, бакъда, экономика дегIаахара лостам хIанзза а, правительства керда состав хьахилалехьа къоастабе беза. Сона хетачох, уж проблемаш лерраагIа кхоачашъяро йиш хулийтаргья промышленнии юрта боахамеи продукци дукхагIа яккха, экологически хьал тоаде къахьегамхой вахара боарам лакхбе.

Юххера а Ленински района коммунальни службашца, йIовхалцеи хицеи баха нах Iалашбарца, тротуараш тоаярца, кварталий блокашка сердал хилийтарца дувзаденна дешаш къоастадеча дакъа лоацаргда аз.

ДIаяздаьд А. САДУЛАЕВА.

БЕРРИГАШ А РАЬЗА ХИЛАР ЦУННА

Нохч-ГIалгIай «Терек» яхача объединене шоллагIча мебельни фабрика № 1 йолча цеха берригa болхлой раьза а хинна Грозненски горсовета халкъа депутат кандидаталла оттайир обойщиций бригадир Амаева Марем Магомедовна. Ше укхаза къахьегача ткъаь итт шерах 25 шу дизад цо бригадир йолаш болх бу. Фабрика профкома, къахьегама коллектива совета член хиларах тарра тIагIертта къовсам лоаттабу цо мебельщикий къахьегамеи бытеи хьалаш тоадара, балха тIа нийслу кхоачамбоацараш дIадахара, хьалхашка увтта проблемаш сиха а нийсхонца а къестаяра.

Цхьаккха бутт дIабахийтац из керте латтача бригада обойщицаша план а декхараш а тIехкхоачаш ца деш. ДIадахача шера задани хьалхьалха кхоачашийр цар. ХIаьта укх шера хьалхарча шин бетта планах а лоархIабаьб уж.

БехктохкамегIча участкашка хьожабу цо шоай балхах тIехдика кхеташ бола къахьегама ветеранаш. Царех ба Османова Банат, Гишлакаева Зара, Петровская Марина, Михайлова Люба, кхыбараш.

— Тха фабрике эггара дикагIа лоархIача бригадех я М. Амаева керте латташ яр, — йоах предприяте директора Ш. М. Мацаева. Цул тIехъяла низ кхоачаш цхьаккха коллектив яц тхо долча.

— Мишта вIаштIехьдоал шун коллектива яхье хьалха а латташ, дог гIоздоаха толамаш даха? — аьнна шийга даьча хаттара жоп а луш, Марем Магомедовнас аьлар:

— Керттердар да цхьа дезал санна барт-цхьоагIо йолча бригадерча обойщицаша шоаш производства бизза бола дай лархIар, царех хIараяр ший коллектива сий лакха лоаттадара хьинар кхо ца деш къахьегаш хилар.

— Шийн дезал санна лоархI тхо Марема. — йоах бригадерча обойщицаша. Тхох хIаране оамал дика йовз цунна, хьанца мишта дувца деза хов. Эшачунна гIо-новкъостал де миччa хана а кийча, коллективе шиш болаш а я из. Цудухьа массане а чIоагIа сийдеш я бригадир.

Духхьал ше керте латтача бригада болх дика дIабахарах кхоачамбаь Iечарех яц Марем. Профкома, СТК член ше хиларах тарра тIагIертта къовсам лоаттабу цо кхыча участкашкара болх тоабара. Къахьегамеи производственнии дисциплина телхаерашта, хьаеча продукцена юкъе брак нийсйоллийтараштa бе боаггIаш бола бехк байт. Харцахьарча наькъа тIа боалаш бараш цо бокъалгахьа баьха а дукха моттигаш нийсъеннай. Иштта йолча цунах оал, из мел йовзачар, Марем тешаме новкъост а шийна тIадилла моллагIдола гIулакх цIена кхоачашдергдолаш а я, аьле, Керттерча даькъе уж дика оамалаш йоахIаш хиларах горсовета халкъа депутат харжа оттаьй из.

Вахаро хьинаре къахьега Iомаяьча Марема юкъарча балха тIа, иштта производстве карагIдийннача дикача гIулакхий лакха мах а беш, дукха совгIаташ тийннад цунна. Бригадира наькха тIа лепаш я Къахьегама Сийлен кхоалагIчеи шоллагIчеи степена орденаш, Ленински юбилейни медаль, массехк «Пятилетка ударник», «Социалистически яхье котьяьннар» яха сийлен Знакаш. ХIаьта, цунна тийнна кхыдола маьхера совгIаташ, ахчан премеш, яьха баркалаш итташ да. Марема цIи дIаязъяьй предприяте сийлен книжка тIа. ХIаьта дIадахача шера цунах тиллар «Республика заслуженни мебельщик» яха сийлен цIи.

Грозненски горсовета халкъа депутат харжара кандидаталла оттаьча Марем Магомедовнай программа кIоарга маIан долаш я. Ше нагахьа санна депутат хорже болхлой бытовой хьалаш тоадайтара, производства культура лакхъяра, кулг-кара деча мебельщикий халача балхашта механизации автоматизации яйтара, кхалнах балха хьакхувлилгеи цIакхувлилгеи тоадайтара, къоначар, иштта царца цхьана берригача болхлой каст-каста самукъадоаккхаргдола художественни самодеятельность фабрике вIашагIйоллийтара, городера наькъаш тоадайтара, пассажирски транспорта болх тоабайтара ший низ кхоачар де лаьрхIад Марема. Цунна дагалатташ дараш кхоачашхилда, аьнна ловца боакхх вай тахан М. Амаевана.

Уйла — нахаца

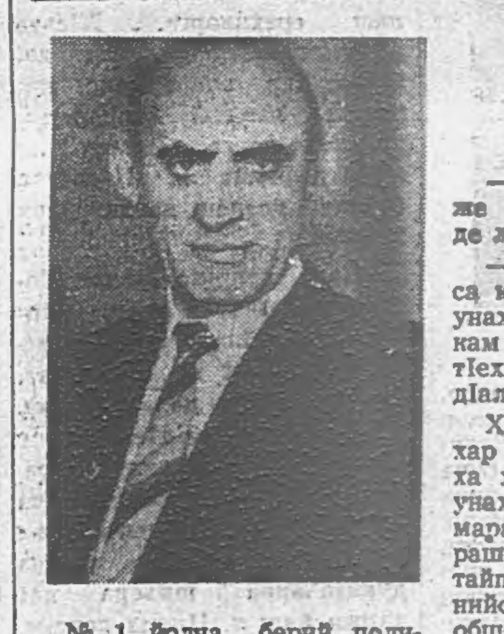

№ 1 йолча берий поликлиника болхлоша массане а цхьан багар доагIаш санна хьаллаьцар Хациев ИбрахIама Баял Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутаталла харжа кандидат оттавара йола предложени.

Республикански диагностически центра керттера лор Хациев дог цIена наха гIулакх деш саг хилар хьахьокх цунна наха деш долча тешало. Баял санна бараш вай обществе дукхагIа балаге дикача хьале хургдар наьха вахар, йоах болхлоша.

Хьадда граждански позици, хьаькъал, дика организаторски говзал, хIаман кIоаргга уйла еш, цIена саг ва Хациев.

Дувцилга доаццаш хьинар долаш саг ва из. Ший тайпара боккха безам ба цун берашцар бар.

Из депутаталла хорже наьха хьашташ цо кхоачашдергхиларах шеко яц, хIана аьлча, цун цIийца я бакъдолча хIаман тIехьа отта принципиальность. Иштта тешал ду кандидата № 1 йолча поликлиника болхлоша.

В. Хациев депутаталла кандидат оттавара а цун программа йовзар духьа а са къамаьл хилар Хациев ИбрахIама Баялца.

— Хье депутаталла хорже депутатски корпусе фу де лерхI Iа?

— Лор хиларга хьежжа, са керттера декхар да наьха унахцIено лораеча бизза теркам тIабахийта, хIаьта цу тIехьа ший къаьстта моттиг дIалоац берий йоакхо елга.

ХIара кердача дезала вахар дIадолалуш эггара хьалха хиланза яргIйоаца ганз унахцIено я. Цул тIехьагIа мара таро хургьяц цар бераш кхеде, царна боаггIача тайпара кхетам бала, уж нийссача новкъа а баьха вай обществана, вай къаман бизза бола гражданаш хьахилийта. Цул совгIа, моллагIа дезал, дукха бераш дараш а, иштта дика а во а, биза а бизанза а, къона а, студенчески а законаца лорабеш хила беза. Цудухьа сай декхар лоархI аз дезалах долча законодательствана цхьадола хувцамаш юкъе дахьа предложени йоалае а из кхоачашъе а.

— МалагIаш да уж?

— Производстве санна, пайдане лоархI аз кхальнел тIех бераш кхеде дезача дезала бар, хIаьта берашка хьожаш саго йоаккха ха цун къахьегама стажа юкъе яхийта езаш а лоархI аз, производстве беча балхах санна алапи а луш.

ХIаьта сога диллача цIаькха а хьажа веза дезалашта йолча льготай, пенсеи пособеи бустамга.

— Цу хьакъехьа хьадда фу де деза, аьнна, хет хьона?

— Фусамех телаш дола ахча 50 процентага кхаччалца лохде деза, иштта берий бешамашка яслешка берех телаш дола ахча а кIезигагIа, цул совгIа кхоъ а кхаьннел тIех а бер долчар музыкальни школе деша ухача берех телаш дола ахча а кIезигагIа телаш хила деза.

ЧIоаггIа лоархIаме да да воацаш бераш кхедеча ноаношта хIара бера 15 шу даллалца бетта 75 сом пособи лулга. Цо таро хулийтаргья берашта йизза йокхо е.

— Вайна махарра, вай вахаре нийслуш да дашноанош берашта боаггIача тайпара кхетам ца балар бахьан долаш цар ве-зуламаш деш хилар, лоацца аьлча, даьша-ноаноша берашта хьалхашкара шоай декхар кхоачаш ца деш моттигаш нийслуш хилар. Цу хьакъехьа фуд хьа программа тIа?

— Даьша-ноаноша берашта хьалхашкара шоай декхараш кхоачаш ца дара бахьанаш тайп-тайпара да, цудухьа иштта тайп-тайпара хила беза цар бехктокхам а. Бераш дIа а ца эцаш дитача даьшкара-ноаношкар хьадаьккха ахча берий цIеной счета тIа дIадахьийта деза, уж бераш кхийна даллалца. Цунах пайда баргба аьнна хетт сона, хIана аьлча, цунца айлургба дай-ноаной бехктокхам.

Аз сай декхар лоархI дезал хьакхоллара дикагIа йола оагIув санна берашца леладеча подвижнически гIулакхашта пропаганда яр а уж чIоагIдар а, хIана аьлча, хьалхарча аргIагIа цар мабарра пайда эцийт сага ерригача творчески потенциалах.

Кхы тIа аз лерхI, берагIа болча кхалнаха социальни гIо-новкъостал даран республике медико-генетически служба дегIайоалаяран дезала планировани еш йола служба вIашагIйолла.

УнахцIена йола тIехье хьалкхеяр духьа берагIа бола кхалнах кхачан продукташца Iалашбара терко е еза, хIаьта цар балхара ха бийсан хургIйоацаш нийсъе а еза.

Дезалашта юкъе доацача берех бола наьха къахетам боккха ба, цудухьа вай массавола саг царна бола аьттув лехаш а ва. Цу хьакъехьа са программа тIа белгалдаьккхад, республикера берий цIеноsh дIа а доахаш берий советски фонда моттигерча отделенена чу а йоагIаш хургйолаш наха бераш шоай доалахьа дерзадара центр хьае езилга. Уж бераш дIаэцa безам болча наха царех дола хоамаш тIадола картотека а хьае еза.

— УнахцIено лораечара негативни процессаш дIаяхара эггара хьалха фу де деза?

— Санитарни хьакъехьа дIадехарашца нийса йоацача помещенешка школаш а берий бешамаш а хилар дIадаккха деза. Республике хьае еза оздоровительни комплексаш. Цо таро лургъя берий унахцIено шийн ханна лорае.

Массавола саг оарцагI а ваьккха цIена тIехье хьалкхеергIйолаш дола гIулакх де деза вай.

«Эггара дикагIа дола хIама — берашта» яха лозунг вай вахаре юкъе хила еза.

— Цу гIулакхашта тайп-тайпара гIишлонаш эш. Хьога диллача, малагIаш я уж?

— Аз ювцаргья хьога хьалхарча аргIан хиланза яргIйоацараш. Уж я: республикански дукхапрофильни берий больница, къонача специалисташта лаьрхIа дезалий хьисапе общежитие, берий инфекционни больница.

Медико-генетически центр вIашагIйолларгIйолаш дола хIама вIаштIехьдаккха деза, хIаьта иштта хиланза яргIйоацаш я берашта шурий кхача кийчбеш йола кухни. Берашта кхача кхахьа рефрижератораш хилийта еза.

Аз дег тIара хьаллоац берийи ноаной бокъо хьаллоацаш дола СССР закон. Из оттадеча дакъа лаца а кийчва ва со.

Т. МАЛЬСАГОВА.

Харжархой дехкебовргбац

Наха дика кхетаду, хIанз хержача депутатий цIеналах, цар оамалех, царна шоай болх хьабе харах, перестройка принципашта уж мутIахьа хиларах тийша Iалаьмате дукха долга, мехка еррига кхел йолга. Иштта бараш харжа гIерт тахан нах. Царех ва, ала мегаргда Сунженски района Мужечарчен Оалкамарчен наха № 131 йолча Галашкински хоржамий округе гIолла НГIАССР депутаталла кандидат оттаваь Сунженски РОВД начальника политически даькъера заместитель Дикажев Махьмадгире Мухарбик.

Мухарбик ваьв 1958 шера Мужеча. 1980 шера Ставропольски пединституте дийша ваьнна цIавеча, цо болх бу Мужечарча юкъерча школе хьехархо волаш.

1983 шера март бетта из хержар халкъа депутатий Мужечарча юрта Совета исполкома председателалла, хIаьта 1988 шера январь бетта партийни органаша из хьожаву РОВД замполита балха.

Ший хоржамашта хьалхарча программа тIа Мухарбика белгалбаьккхаб ше депутат хорже бе лерхIача балха биъ лостам.

М. Дикажева керттера лоархI тIехьатетта йиш йоаца тайп-тайпара социальни проблемаш къоастаяр. Царна юкъедоагIа, масала, Алхасте газ чуйиллар, керда школа хьалъяр.

Иштта цу проблемашта юкъе да Мужечара Г. К. Орджоникидзе музей сихха юае езилга, Оалкама радио ца хилар.

— Боккха лоархIам болаш а наха дуккхаза ийеш а я Эса-чIоже бахача наьха Нохч-ГIалгIай телевидене программага хьажа таро ца хилара проблема, — яхаш дувц М. Дикажева. — Цу гIулакха укхаза ретранслятор еза. Со Мужеча балха волча хана а оттаяь йолаш яр бувзама управлене начальника Хантеи Сунженски райисполкома председатела В. П. Целовальниковеи кулгаш яздаь Сунженски района территоре тIа бувзама объекташ хьалъяра программа. Цу тIа белгалдаьккхадар, цу тайпара ретранслятор хьалъяр.

Ший балха шоллагIа лостам лоархI Мухарбика баха нах балха моттигашца Iалашбар. Фу де лерхI цо цу даькъе?

Йоккхий, дукха рузкъа дIадода (капиталоемки) ханажерахьа шоашка дIадахар меттаоттадаь яргIйоаца а пайда тела йолалургIйоаца а объекташ хьалъяро (е дIайолаяро) проблема къоастаергъяц. Цул совгIа, таханарча дийнахьа тоъаш яц тIишлон материалаш. Цхьа йоккха объект хьалъяра ахча Iаьдало хьахецарах хIама хилац, из хьалъяра эшар ца тоъаш хилча.

Цудухьа, — дувц дIахо Дикажева, — сона бакъахьа хет моттигерча бийдалах пайда нийбергбола, бахача наха эша тайп-тайпара зIамига кооперативаш хьайийллача. Масала, Эса-чIожах лаьца аьлча, Оалкама, Мужеча, Галашка бахача наха чIоагIа накъаяргъяр кха техка дахча кийчдара цхьа кооператив хьайийллача. Эса-чIожа дукха я геттара дика хьунаш. Уж тахан Сунженски мехлесхоза кара я. ТIаккха уж цу кооперативашка дIаяла мегаргъяр.

Цул совгIа, экономистий гIонца хьажа везар, из хьу чакхъяккхарах хьахула пайда чIоже социальни дегIайоалаяра дIабахийтарга, из берригa пайда мехлесхоза Iочу ца а телаш.

ХIаьта, вайцигара Iоъараозаш мел латта мрамор, декоративни тIо, хьуна кхораш, Iажаш, хьачаш... Из еррига бийдал ше йолчча кийчъергIйолаш, хIаьта цох хьахинна пайда Эса-чIожа яда юрташ тоаярга дIабохийтаргболаш вIаштIехьдаккха деза гIулакх. Юрташка хьалъе еза консервни цехаш, сушилкаш, вIашагIйохка мегаргъяр тайп-тайпара кооперативаш...

Гуш да, из деррига а Мухарбика цIаьхха дагадеха хIама доацилга, цу хIамашта цо дуккха уйла яьлга. Вешта, цу юрташка хьалкхийначарех уж проблемаш дага ца йоахкаш нагахьа саг корорг а вац.

Ше депутат хуле цо теркам тIабахийта лерхIаш я цхьаькха цхьа проблема а. Милице Сунженски райотдела материальни база чIоагIа къе хилар.

— Къаьна, чукхийтта яла йоаллаш я милици чуйола помещени, — йоах Мухарбика. — Таац транспорт, эсала я технически средстваш, спортзал яц. Хьалаш ца хилча хала дециий нахагара бизза болх хьабеха, — йоах Мухарбика.

— Аз дика кхетаду, — дувц цо дIахо, — из деррига вIаштIехьдаккха дувцаш санна атта хургдоацилга. ХIанзалцца со миссел къонах кора ца воагIаш мича Iайнай уж проблемаш. Сона сайна цхьаннена уж къоаста а лургьяц. Цудухьа уж еррига проблемаш а кхыяраш а къоастаяра аз лерхI РСФСР ши депутати, НГIАССР депутати райсовета берригa депутаташи чубоагIа депутатски группа хьае. Из низ хургмаш дулургда.

Укх хоржамашта хьалхарча программага хьежача, цо де лерхIарашка хьежача гуш да, Дикажев Мухарбик ше болх бе лаьрхIаи, депутат хуле а ца хуле а тахан вай мехка хьалхашка, ший зIамигача Даьхен Эса-чIожен социальни проблемаш къоастаяра наькъашта цIенхаштта уйла еши волга. Цудухьа теш со, НГIАССР халкъа депутаталла кандидат Дикажев Мухарбика тIехьа кхаж тесса харжархо гIалат хургвоацилгах.

Х. НАКАСТОЕВ.

30—40-ча шерашка а 50-гІа шераш доладуш а лийцача наха реабилитаци яра хьакъехьа

(ДІахододар. Долалур 3, 13, 15, 22, 24 феврален 1-ча мартен арадаьннача газетащ тІа).

Абкаров Мурадбек - Хаджи, 1857 шера Итум-Калински района Дзумсой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх баьбац, Дзумсой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Азимхаджиев Абубакар, 1881 шера Итум-Калински района Ушкалой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Сталина цІерагІча колхоза председателан заместитель, Ушкалой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Климов Михаил Матвеевич, 1876 шера Сунженски района Ассиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх баьбац, Ассиновски станице ваьхав, топаш техай.

Недобежкин Виктор Михайлович, 1896 шера Куйбышевски края Большая Глушица яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац Ассиновски станице консервни заводе бухгалтер болх беш а вахаш а хиннав, топаш техай.

Тамасханов Маскура Хабот, 1892 шера Сунженски района Яндаре ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, болх баьбац, Яндаре ваьхав, топаш техай.

Алероев Керима Гули, 1870 шера Пседахски района Пседах яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, Карла Маркса цІерагІча колхоза член, Пседах яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Исаев Эсу, 1875 шера Курчалоевски района Аллерой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, ялат кхедархо, Аллерой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Солтаханов Абду-Рашид, 1906 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Болбирик» артела председатель, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Цимлянский Константин Григорьевич, 1883 шера Орджоникидзевски края Наурски района Мекенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, г. Малгобеке мехкдаьтта промысла учетчика болх беш а вахаш а хиннав, топаш техай.

Човчиев Магомед, 1905 шера Шалински района Сержень-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Орджоникидзе цІерагІча колхоза колхозхо, Сержень - Юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Цуцулаев Алаудин, 1906 шера Урус - Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Куйбышева цІерагІча колхоза колхозхо, Урус - Мартан яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Хасуев Абдул - Хаджи, 1902 шера Чеберлоевски района Ихарой яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, Ленина цІерагІча колхоза колхозхо, Ихарой яхача хуторе ваьхав, 10 шу суд яьй.

Хасмагомадов Ама, 1911 шера Саясановски района Центорой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Сталина цІерагІча колхоза счетовод, Центорой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Ханчукаев Джунайд, 1889 шера Шалински района Автуры яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Автуры яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Хакимов Саид-Али, 1910 шера Итум-Калински района Тусхарой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Тусхарой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Хажаев Хадис, 1882 шера Чеберлоевски района Ари-Аул яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Ари-Аул яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Хаджиев Хусейн, 1913 шера Шароевски района Шарой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Хакиадой яхача юрта школа еча десятник, Шарой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Усманов Альбек, 1902 шера Староюртовски района Старый - Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Старый - Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Музаев Хазу, 1908 шера Чеберлоевски района Нижелой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Нижелой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Мальсагов Маци, 1918 шера Иттум - Калински района Хильдихарой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник Хильдихарой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Беляков (Бранковский) Иван Ефимович, 1906 шера Краснодарски края Раздольни станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Бакуьчa йий доаккхача заводера заготовитель, Урус - Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Кустков Сергей Тимофеевич, 1902 шера Саратовски губерни Крутец яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, г. Грозне маьхк еча завода кочегар, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Салахбиев Зикрулла, 1880 шера Ножай-Юртовски района Даттых яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Димитрова цІерагІча колхоза колхозхо, Даттых яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Алчагаров Уцми, 1878 шера Ножай - Юртовски района Даттых яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Даттых яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Парахина Ксения Иосифовна, 1909 шера Орловски областа Дубовски яхача деревне яьй, эрсе, парте хиннаяц, г. Грозне берий беша заведующи, г. Грозне яьхай, 5 шу суд яьй.

Войцеховский Павел Данилович, 1904 шера г. Баку ваьв, эрсе, парте хиннавац, пенсионер, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Яхьяева Эсет, 1910 шера Веденски района Мехкеты яхача юрта яьй, нохчо, парте хиннаяц, цІеннана, Мехкеты яхача юрта яьхай, 5 шу суд яьй.

Маашева Хажан Адиевна, 1919 шера Атагински района Дуба-Юрта яьй, нохчо, парте хиннаяц, колхозхо, Дуба - Юрта яьхай, 5 шу суд яьй.

Бабенко Александра Трофимовна, 1907 шера Нестеровски станице яьй, эрсе, парте хиннаяц, «Путь крестьянина» колхоза колхозхо, Ассиновски станице яьхай, 5 шу суд яьй.

Чумакова Татьяна Степановна, 1897 шера Сунженски района Ассиновски станице яьй, эрсе, парте хиннаяц, «Путь крестьянина» колхоза колхозхо, Ассиновски станице яьхай, 5 шу суд яьй.

Хажаев Махмуд, 1882 шера Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Сулейманов Юсуп, 1887 шера Ачхой - Мартановски района Шаами-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Шаами-Юрта ваьхав, топаш техай.

Бибулатов Ахмад, 1900 шера Итум-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Ленина цІерагІча колхоза колхозхо, Итум-Кале яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Мицаев Шахид, 1890 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Демильханов Алаудин, 1892 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Сахабов Расу, 1913 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Тугушев Лечи, 1905 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Анаев Абуш, 1858 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Алмасханов Мутали, 1872 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Яхъядхаджиев Абубакар, 1851 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Муслимов Тагир, 1900 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Янгулбаев Муслим, 1866 шера Веденски райна Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Элсаҳаджиев Джабраил, 1861 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Яховхаджиев Мусаид, 1870 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Абдулхакимов Вешир, 1909 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Сапаев Шаам, 1898 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Кедиев Тагир, 1902 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Белокаев Хаджимурад, 1887 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бечиев Саламхан, 1873 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Тембулатов Задаш, 1866 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ташгаев Шехид, 1878 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Дебиркагомаев Яхъяд, 1878 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Тагиров Гермохан, 1887 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Ильясов Бакар, 1862 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хаджимурадов Бахид, 1911 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Махкеты яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Кольничков Венидикт Иванович, 1882 шера Терски областа Червленни станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Октябрьнефть» диспетчер, г. Грозне ваьхав, 8 шу суд яьй.

Кольничков Владимир Венидиктович, 1924 шера г. Грозне ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Октябрьнефть» токарь, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Титов Григорий Алексеевич, 1882 шера Орджоникидзевски края Савельевски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Октябрьски РИКа хаьхо, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Кавизин Александр Иванович, 1895 шера Орджоникидзевски края Благодарное яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, г. Грозне банка кассир, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Бециласв Ахматхан, 1888 шера Итумкалински района Калхадой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Новая жизнь» колхоза бригадир, Калходой яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Мадаров Хаким, 1871 шера Саясановски района Бешиль - Ирзоу яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Бешиль-Ирзоу яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Мартанукаев Бешир, 1907 шера Саясановски района Давлетби яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Давлетби яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Кациев Батала Берд, 1870 шера Галашкински района Хамхи яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, сельхозартела член, Хамхи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ганиев Озой Каха, 1863 шера Галашкински района Эшкал яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, сельхозартела член, Эгикал яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Аушев ШаІами Юсуп, 1902 шера Галашкински района Эгикал яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, сельхозартела член, 10 шу суд яьй.

Каимов Минкаил, 1923 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Махкеты яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Хасейнов Мухамед, 1924 шера Веденски района Махкеты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Махкеты яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Исраилов Умар, 1908 шера Веденсии района Таузен яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Таузен яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Висаитов Байсурна, 1888 шера Веденски района Таузен яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Таузен яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Успенский Степан Иванович, 1888 шера Астрахански губерни Абильни станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Лотников Иван Иванович, 1901 шера Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, машиннаькъа стрелочник, Калиновски станице ваьхав, топаш техай.

Элимханов Хату, 1888 шера Надтеречни района Беной-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Беной-Юрта ваьхав, топаш техай.

Аркусев Индерби, 1883 шера Надтеречни района Беной-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Беной-Юрта ваьхав, топаш техай.

Капланов Абдурахман, 1892 шера Надтеречни района Мундар-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Мундар-Юрта ваьхав, топаш техай.

Айдамиров Осман, 1877 шера Надтеречни района Ами-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Али-Юрта ваьхав, топаш техай.

Буравлев Леонид Дмитриевич, 1865 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Бут Дмитрий Архипович, 1905 шера Наурски района Николаевски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Николаевски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Жуков Терентий Григорьевич, 1872 шера Наурски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Гикало цІерагІча колхоза кирпични завода учетчик, Калиновски станице ваьхав, топаш техай.

Клопцев Василий Федорович, 1899 шера г. Пятигорске ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Николаевски станице ваьхав, топаш техай.

Ильин Яков Михайлович, 1869 шера Наурски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Наурски станице ваьхав, топаш техай.

Шпак Алистар Иванович, 1884 шера Украине, Макеевка яхача юрта ваьв, эрсе парте хиннавац, колхозхо, Пседах яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Решетов Михаил Данилович, 1909 шера Наурски района Ищерски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, машиннаькъа болхло, Ищерски станице ваьхав, топаш техай.

Курмагомадов Салам, 1874 шера Шароевски района Химой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Химой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Юшаев Абубакар, 1892 шера Надтеречни района Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Али-Юрта ваьхав, топаш техай.

Юшаев Решид, 1885 шера Надтеречни района Али-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Али-Юрта ваьхав, топаш техай.

Отербиев Магомед-Хаджи, 1876 шера Староюртовски района Старый-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Старый-Юрта ваьхав, топаш техай.

Хусиев Шейх, 1876 шера Староюртовски района Зибер-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Красная Армия» колхоза колхозхо, Зибер-Юрта ваьхав, топаш техай.

Галицин Матвей Никитович, 1891 шера Донской областа Горбатов яхача хуторе ваьв, эрсе, парте хиннавац, МТС бухгалтер, Калиновски, станице ваьхав, топаш техай.

Баранов Андрей Илларионович, 1872 шера Наурски района Калиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо Калиновски станице ваьхав, топаш техай.

Блохин Тимофей Гаврилович, 1898 шера Наурски района Мекенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Мекенски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Аликиев Танатар, 1896 шера Казахстане, Будихан яхача юрта ваьв, казах, парте хиннавац, служащи, Калиновски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Хакимов Кака, 1915 шера Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Черноев Юсуп Арсамикович, 1906 шера г. Грозне ваьв, нохчо парте хиннавац, «Главспирта» бухгалтер, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Лебедев Петр Илларионович, 1862 шера Калужски областа, Верина яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, артела хаьхо, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Долженко Федор Васильевич, 1907 шера СКК Ливенка яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, г. Грозне № 1 йолча совхозе ваьхав, топаш техай.

Сарикськяиц Хачик Варсехович, 1918 шера берий цІагІа воспитанник, эрмало, парте хиннавац, № 1 йолча совхоза болхло, Грозне № 1 йолча совхозе ваьхав, 10 шу суд яьй.

Петренко Василий Данилович, 1892 шера г. Грозне ваьв, эрсе, парте хиннавац, мехкдаьтта разведка бухгалтер, Староюртовски района Алу-Юрта ваьхав, топаш техай.

Саламов Сайдула, 1862 шера Грозненски района Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Хажиматов Шахсолт, 1907 шера Ножай-Юртовски района Бельты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Бельты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Солтамурадов Юсуп, 1900 шера Саясановски района Шуани яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Шуани яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Даурбеков Рахма, 1912 шера Ножай-Юртовски района Зандак яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Зандак яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Юнусов Давлет-Гири, 1912 шера Веденски района Элистанжи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Элистанжи яхача юрта ваьхав, топаш техай

Эльмирзаев Хусейн, 1914 шера Веденски района Элистанжи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Элистанжи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хажукаев Хункархан, 1902 шера Ножай-Юртовски района Гендырген яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гендырген яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Стародубцев Иван Иванович, 1886 шера Сунженски района Троицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Троицки станице ваьхав, топаш техай.

Белохвостов Михаил Иванович, 1880 шера г. Орджоникидзе ваьв, эрсе, парте хиннавац, церкве дина культа болхло, Карабулак яхача поселке ваьхав, топаш техай.

Рубанов Илья Алексеевич, 1886 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Карабулакски станице ваьхав, топаш техай.

Калинин Андрей Иванович, 1884 шера Сунженски района Троицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Сталина цІерагІча колхоза член, Троицки станице ваьхав, топаш техай.

Провоторов Федор Захарович, 1889 шера Сунженски района Троицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Сталина цІерагІча колхоза член, Троицки станице ваьхав, топаш техай.

Рыбалко Терентий Ефимович, 1872 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Карабулакски станице ваьхав, топаш техай.

Успанов Али, 1870 шера Итум-Калински района Колходой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Колходой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Мизаев Хорца, 1847 шера Итум-Калински района Итум-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, иждивенец, Итум-Кале яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Омаров Саламби, 1906 шера Ножай-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Ножай-Юрта ваьхав, топаш техай.

Кандиев Маа, 1904 шера Ножай-Юртовски района Беной - Ведено яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Беной-Ведено яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Магомадхаджиев Гапур, 1907 шера Ножай-Юртовски района Бухгалтерзу яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Бухгалтерзу яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Репкин Сафрон Иванович, 1882 шера Малгобекски района Вознесеновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Малгобекски мехкдаьтта-промысла хаьхо, Габанова яхача городке ваьхав, топаш техай.

Мирошниченко Яков Андреевич, 1874 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Красный животновод» колхоза бригадир, Вознесеновски станице ваьхав, топаш техай.

Пеньков Михаил Афанасьевич, 1869 шера Малгобекски района Вознесеновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Вознесеновски станице ваьхав, топаш техай.

Мирошниченко Аксентий Андреевич, 1893 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Вознесеновски станице ваьхав, топаш техай.

Баскаков Макар Иосифович, 1883 шера Орджоникидзевски края Моздокски района Стодеревски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Малгобекски мехкдаьтта промысла хаьхо, Габанова яхача городке ваьхав, топаш техай.

Кечаев Иван Алексеевич, 1900 шера Малгобекски района Вознесеновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Вознесеновски станице ваьхав, топаш техай.

Бетишев Азим, 1897 шера Ножай-Юртовски района Гендырген яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гендырген яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Муртазалиев Бай-Али, 1887 шера Ножай-Юртовски района Зандак яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Ножай-Юртовски района Сим-Сыр яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Саадулаев Сайдулхаджи, 1871 шера Ножай-Юртовски района Галайты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Галайты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Гелисханов Бешти, 1867 шера Веденски района Дарго яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Дарго яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бештиев Увейс, 1910 шера Веденски района Дарго яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Дарго яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Бештиев Абурахман, 1900 шера Веденски района Дарго яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Дарго яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Магомадов Ислам Магомадович, 1875 шера Ножай-Юртовски района Балансу яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Балансу яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Эдельбиев Самби, 1874 шера Ножай-Юртовски района Балансу яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Балансу яхача хуторе ваьхав, 8 шу суд яьй.

Алиев Альбек Алиевич, 1883 шера Ножай-Юртовски района Балансу яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Балансу яхача хуторе ваьхав, 8 шу суд яьй.

Косумов Байхаджи, 1875 шера Ножай - Юртовски района Балансу яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Балансу яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Дорожкин Прокофий Иванович, 1878 шера Орджоникидзевски края Терски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, мехмастерске хаьхо, Малгобекски района Вознесенски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Михайленко Василий Григорьевич, 1877 шера Орджоникидзевски края Терски станице ваьв, эрсе парте хиннавац, болхло-плотник, Малгобекски района Вознесенски станице ваьхав, топаш техай.

Алейников Василий Семенович, 1877 шера Орджоникидзевски района Терски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, тика хаьхо, Малгобекски района Вознесенски станице ваьхав, топаш техай.

Сагов Мусий Сосламбек, 1847 шера Назрановски района Аьлти-Юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, колхоза дикала инспектор, Аьлти-Юрта ваьхав, топаш техай.

Тарнев Іамархана Мустаби, 1863 шера Назрань яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Назрань яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Цечоев Гайрбика Абзо, 1865 шера Назрановски района СурхотІа ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, цхьаннахьа а къоастаяьча моттиге ваьхавац, топаш техай.

Нальгиев Мурдула Атаби, 1884 шера Назрановски района СурхотІа ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, СурхотІа ваьхав, топаш техай.

Нетреба Александр Викторович, 1875 шера Малгобекски района Вознесенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, мехкдаьтта промысла болхло, Вознесенски станице ваьхав, топаш техай.

Назаров Владимир Лаврентьевич, 1910 шера Моздокски района Терски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Грознефта» шофер, Малгобек яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Мамцов Харитон Иванович, 1879 шера Малгобекски района Вознесенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Вознесенски станице ваьхав, топаш техай.

Кухаров Степан Иванович, 1875 шера Моздокски района Терски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Терски станице ваьхав, топаш техай.

Зрякин Петр Васильевич, 1883 шера Малгобекски района Вознесенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, гІишлош еча доакъой хаьхо, Вознесенски станице ваьхав, топаш техай.

Горковенко Артем Филиппович, 1895 шера Малгобекски района Вознесенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Вознесенски станице ваьхав, топаш техай.

Заводнов Павел Алексеевич, 1881 шера Сунженски района Слепцовски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, школа кочегар, Малгобекски района Назаренко яхача поселке ваьхав, топаш техай.

Халин Устин Максимович, 1880 шера Орджоникидзевски района Терски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Малгобекнефта» учетчик, Малгобек яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Федосов Степан Иванович, 1892 шера Малгобекски района Вознесенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Малгобекнефта» болхло, Вознесенски станице ваьхав, топаш техай.

Айдамиров Хамид, 1870 шера Урус - Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Дачаев Болтак, 1870 шера Ачхой - Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Коригов Кельбузур, 1871 шера СоагІапча ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Баматов Минкаил, 1892 шера Бабаюртовски района Лебовское - Ломер яхача юрта ваьв, кумык, парте хиннавац, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Тураев Абуязид, 1898 шера Урус - Мартановски района Катыр-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Катыр-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Строкань Павел Парфеньевич, 1888 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Карабулакски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Самойленко Георгий Кириллович, 1903 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Карабулакски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Щетинин Александр Титович, 1888 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Карабулакски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Мусатов Виктор Михайлович, 1898 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Карабулакски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Борзенко Иван Гаврилович, 1872 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Карабулакски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Борзенко Александр Семенович, 1882 шера Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Карабулакски станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Абрамов Никита Кириллович, 1892 шера Щедрински яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, служащи, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Крахмаль Николай Карпович, 1902 шера Шелковски района Воскресенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Воскресенски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Крахмаль Карп Николаевич, 1860 шера Екатеринославски губерни Богуслав яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Шелковски района Новый Воскресенск яхача хуторе ваьхав, 5 шу суд яьй.

Крахмаль Трофим Карпович, 1898 шера Шелковски района Воскресенски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Шелковски района Новый Воскресенск яхача хуторе ваьхав, 3 шу суд яьй.

Прицепа Трофим Андреевич, 1906 шера Хасавюртовски района Новый Георгиевски яхача хуторе ваьв, эрсе, парте хиннавац, единоличник, Шелковски района Новый Воскресенск яхача хуторе ваьхав, 3 шу суд яьй.

Мяхтиев (Гишлакаев) Ибрагим, 1895 шера Грозненски района Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Цокаев Магомед, 1892 шера Шатойски района Памятой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Губшукаев Нурудин, 1883 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, цхьаннахьа а къоастаяьча моттиге ваьхавац, 5 шу суд яьй.

Шахгиреев Абубакар, 1875 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, цхьаннахьа а къоастаяьча моттиге ваьхавац, 3 шу суд яьй.

Айдамиров Абдул-Азим, 1867 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Шуаипов Бола, 1868 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, цхьаннахьа а къоастаяьча моттиге ваьхавац, 3 шу суд яьй.

Тазаев Борз, 1855 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Ильясов Хизри, 1892 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Самбиев Юсуп, 1893 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Музаев (Минтаев) Эдиль, 1897 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, цхьаннахьа а къоастаяьча моттиге ваьхавац, 3 шу суд яьй.

Тепсуркаев Дауд, 1891 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, цхьаннахьа а къостаяьча моттиге ваьхавац, 3 шу суд яьй.

Идельбиев Манди, 1863 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Толгаев Джабраил, 1875 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Тотаев Али, 1880 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Яхиханов Амхат, 1880 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Укаев Закраил, 1854 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, цхьаннахьа а къоастаяьча моттиге ваьхавац, 3 шу суд яьй.

Шамсадов Насардин, 1881 шера Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Арсамбеков - Бациев Магомет-Ахмед Хаджиевич, 1902 шера Андийски округа Солсопты яхача юрта ваьв, тавлин, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Саялты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Шадиев Осман, 1886 шера Галашкински района Хамхи яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, колхозхо, Хамхи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хучбаров Акмурзи Петерс, 1897 шера Галашкински района Гул яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, колхозхо, Гул яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Аушев Іаьлий Хьасан, 1898 шера ИАО Эгикал яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, колхозхо, Эгикал яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Кациев Туртий Аюб, 1905 шера Галашкински района Хамхи яхача юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, Хамхински юрта Совета председатель, Хамхи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ганиев Озой Каха, 1856 шера ТІаргима ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, колхозхо, ТІаргима ваьхав, 10 шу суд яьй.

Горбаков Пажги Іумар, 1893 шера ТІаргима ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, колхозхо, ТІаргима ваьхав, 10 шу суд яьй.

Эльсиев Ислам, 1866 шера Урус-Мартановски района Алхан-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац Алхан-Юрта ваьхав, топаш техай.

Абазов Абдулазич, 1888 шера Грозненски района Старая Сунжа яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Старая Сунжа яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Берсанов Бейсултана Бексолта, 1877 шера Назрановски района Экажкъонгий-Юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, единоличник, Экажкъонгий-Юрта ваьхав, топаш техай.

Берсанов Беймарза Бейбот, 1883 шера Назрановски района Экажкъонгий-Юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, единоличник, Экажкъонгий-Юрта ваьхав, топаш техай.

Берсанов Бейсултана Іийса, 1873 шера Назрановски района Экажкъонгий-Юрта ваьв, гІалгІа, парте хиннавац, единоличник, Экажкъонгий-Юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Мустафинов Юсуп, 1878 шера Грозненски района Старая Сунжа яхача юрта ваьв, нохчо, болх беш хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Давлетмирзоев Вокка, 1905 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, ялат кхедархо, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Элисханов Джаба, 1877 шера Ножай-Юртовски района Беной-Ведено яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх баьбац, Беной-Ведено яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хакалов Ахмад, 1903 шера Урус-Мартановски района Кулары яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Куйбышева цІерагІча колхоза колхозхо, Кулары яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Абдулаев Магома, 1877 шера Шароевски района Химой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Красная звезда» колхоза член, Химой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Сугаипов Закри, 1874 шера Урус-Мартановски района Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх баьбац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Скрипченко Николай Данилович, 1908 шера Западно-Сибирски область Метлышено яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, Ачхой-Мартановски района Ачхой-Мартан яхача юрта радиоузела начальника болх беш а вахаш а хиннав, топаш техай.

Кагерманов Махмуд, 1909 шера Ачхой-Мартановски района Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Тепсуркаев Насуха, 1870 шера Ножай-Юртовски района Ножай-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Ножай-Юрта ваьхав, топаш техай.

Муртазалиев Умар, 1880 шера Шароевски района Шарой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Етова» колхоза член, Шарой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Умаев Висы, 1887 шера Чеберлоевски района Гази-Аул яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гази-Аул яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Магомадов Али, 1892 шера Чеберлоевски района Чалани яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Чеберлоевски района Нежелой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Сулабанов Тазурук, 1862 шера Чеберлоевски района Килой-Босой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац Бесой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Лаев Хамид, 1911 шера Чеберлоевски района Шар-Аргун яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Шар-Аргун яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

(ДІахододар хургда).

Химикаш кийчбу

«Грозпефтеоргсинтез» производственни объединенена чуйоагIача СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе къахьегаш кIезига бац башха-дика говзанчаш. Царех бIаьш бараш кийчбаьб Грозненски № 1 йолча профессионально-технически училище. Цу предприятена болхлой кийчбу пхьоалехьа хинна дIазттай из училища. Долче, керттерча даькъе цига кийчбаь химикаш хьежабу цу заводе. Аппаратчикаш, лаборанташ, кхыча профессех бола говзанчаш теоретически а практически а даькъе дика кийчбу училище. Цига дешархошта производственни дешар хьехача мастераша, хьехархоша шоай низ кхоачар ду шоай училищера квалифицированна болхлой арабалийтара.

ХIанз вай ювцаргйола дешархой группа Iалаьмате чIоагIа барт-цхьоагIо йолаш, интернациональни я. яхаш дувц производственни дешара мастера В. Ф. Удовиченкоси преподавателa Т. Т. Тереховси. Хьехаш бараш, иштта дешархой массехк къамех нах ба. Цхьабакъда, хьо цу къамах ва, со укх къамах ва яхаш царна юкъе охам хинна цхьа моттиг ниййслац. Уж берригаш а къахьегара тIера, мичча хана а дIа-хьа гIо-новкъостал де кийча бола дешархой ба. Цудухьа дешарах дика кхеташ а ба.

Тайп-тайпарча поселкашкара, городашкара хьабаьхка ба укхаза дешаш бола кагийнахи мехкарийи. Цудухьа тайп-тайпара я цар оамалаш а. Царна юкъе ба «хала ба» оалаш ций йоаккхараш а. Цхьабакъда, дукхагIбараш шоайла товш, вIаши тIерен безамен хилар хьахиннад техобразоване заслуженни мастераша, комсорга З. Хашагульговас, староста Л. Арсакаевас царна юкъе кхетама болх барах. Иштта цар вIаштIехьдаьннад «халабараш» бокъахьарча ваькъа тIа баха, училища коллектив вIаши кхотае. Шоаш каралоацача профессех дика кхеташ, теоретически Iомадаьр укхазарча мастерскешка практически чIоагIдеш болх беш ба уж.

СУРТА ТIА: (училища мастерске хьалхарча мугIаре латт аьрдехьара аьттехьа) мастер В. Удовиченко, комсорг З. Хашагульгова, староста Л. Арсакаева, хьехархо Т. Терехов.

Г. КУРИЛЕНКО сурт.

Хьадувла, дагадовла вай!

ГIалгIай йоазон халонаш

ТIехьарча хана дукха дувцаш а яздеш а да вай йоазув тоадарах лаьца. Цхьаболчар тоъам ба, йоах, хIанзара алфавит кIезиг—дукха тоадича, кхычар — овлангара хувца деза йоах. 1938 шерага кхаччалца хинна латински алфавит юхаоттадича бакъахьа хеташ а ба цхьабараш. Из фу алфавит хиннад ца ховш ба дукха нах. Зене хургдац, аьнна, хет хьалхагIа цхьа — ши дош вай йоазон историех аьлча.

ХIанзарча гуржий а эрмалой а йоазонца цхьана 4-ча бIаьшерене кхелла хиннад гаргарен яхача къаман йоазув. Гаргареяш цхьаболча Iилманхоша вайнахах лоархIаш ба. Кавказская Албания яхаш хиннача паччахьалкхен керттерча къамах хиннаб уж. Из йоазув цхьаццача археологически хIамаш тIа хIанз а корадоагIаш да, бакъда, Iилманхошта Iодеша магац. Хьанна ховр из вай меттала деша таро хургйий?

Гуржий хроникаша яхачохи вай гIалгIай лоаме корадаьча гуржий церковни литературахи ховш да гIалгIаша хьалха хьаккхашта гуржий мотти литературеи леладеш хиннилга. ХIанз эрсий мотти литературеи вай леладеш санна. Гуржий алапашца дась гIалгIай меттала цхьацца йоазош корадоагIа вай маьлхарча кашамашка (дукхагIа язъяьраш я дIабехкача наьха цIераш).

Нохчаша санна, гIалгIаша а (бусалба дешар Iомадаь хинначар) Iарбий алфавитаца гIалгIай меттала яздеш хиннад ткъоалагIча шерашка кхаччалца (дIаи-хьаи яздеш хинна каьхаташ, васкеташ, назмаш). 1922—1924 шерашка Iарбий графикагIа нохчий меттала массехк газет арадаьннад.

Дунен тIа цIихеза да финикийски алфавитагара хьадаьнна йоазонаш: латински кирилицеи. Латински йоазув малагIа да ховш да. Кирилица яха йоазув хьадоагIаш да Македоне баьхача славянашкара а болгарашкара а. Царгара даьнна эрсашка а кхыча славянски халкъашка а дIадаьржар из йоазув. Из кхелла хиннад латински греческий йоазонех пайда эцаш а керда алфавитни знакаш кхоллаш а.

Дунен тIа шерра даьржа а аттагIа лоархIаш а дола латински эрсийи йоазонаш хила доагIаш дар вай йоазув кхоллара массарел прогрессивнегIа долаш. БIаь совгIа шу хьалха Эрсий мехка Iилман балхаш леладеш хиннача цIихезача лингвиста П. К. Услара кхелла хиннадар вайнаьха меттала йоазув. Эрсий алфавит ларде а дуллаш, специфически йола вай метта оазаш латински а кхыча а алапашца белгал а еш, кхелладар. Из тоадеш къахьийгар нохчий цIихезача серлончас Т. Эльдерхановас а кхычар а. Бакъда, паччахьа Iаьдала вай сердалга далар ладезаш хиларах, из йоазон гIулакх канадаланзар.

1921 шерагара Горски Автономни республика правительстве халкъа сердалон комиссара Мальсагов Зоврбика хьа а кхелла, чIоагIдир вай метта латински алфавит. Из керда йоазув шин шера кулгйоазонца лийлар, хьехархой, журналисташ, кхыбараш Iомабеш. Цу алфавитах дола йоазув кепадетта даьлар 1923 шера. Вай къаманна доккха гIулакх хилар

АЛФАВИТАШ

ХIанзардар	Латинскидар	ХIанзардар	Латинскидар
Аа	Аа	Рр	Rr
АЬаь	Ää	Сс	Ss
Бб	Bb	Тт	Tt
Вв	Vv	ТIтI	Thth
Гг	Gg	Уу	Uu
ГIгI	Ghgh	Фф	Ff
Дд	Dd	Хх	Xx
Ее	Ee	ХЬхь	Ьь
Е		ХIхI	Hh
Жж	Žž	Цц	Cc
Зз	Zz	ЦIцI	Chch
Ии	Ii	Чч	Čč
Йй	Jj	ЧIчI	Çhčh
Кк	Kk	Шш	Šš
КХкх	Qq	Щщ	
КЪкъ	Qhqh	Ъ	
КI	Khkh	Ы	
Лл	Ll	Ь	
Мм	Mm	Ээ	Ee
Нн	Nn	Юю	Juju
Оо	Oo	Яя	Jaja
Пп	Pp	ЯЬяь	
ПI	Phph	Iı	Yh(y)

цох. ГIалгIашкара даьнна из йоазув дIадаьржар нохчашкахьа, хIиришкахьа, черсашкахьа, кхычахьа.

1938 шерагара гIалгIашта, дукхача кхыча советски халкъашта санна, эрсий графиках дола алфавит юкъедаьлар. ХIанз вай леладеш а да из. Шийх кхоачамбоацараш доахке а, вайна доккха гIулакх хиннад цох. Латински графиках хинна йоазув наха дицденна дIадаьннад. ХIаьта из миштад ха безам бола нах ба. Дукха ха йоаццаш хьехархочо Медов Йоакъапа «Сердало» газет а тIа яздора: хьадовзийта латински алфавит, тIаккха наха ховргда из хIанз долчул дикагIа е вогIа хиннад. Из хIама дукхача наха ловш хиларах, вIаши духхьала оттадеш аз доаладу хIанзардари латински алфавиташ.

Укх шин алфавитага хьежачоа гургда латински алфавитана копи еш кхеллад хIанзара алфавит (ший кхоачамбоацараш а тIехьа).

Фу гучадоал уж алфавиташ вIаши нийсдича. Шиннахьа а леладеш да шолха алапаш, белгалъеш яц йIаьхен лоацеи оазаш. Вешта аьлча, тахан дувцаш долча кхоачамбоацарашка хьежача, шаккхе а алфавит цхьатарра да. ТIаккха царех малагIчох пайда ийцача бакъахьа ба дIахо вай йоазув тоадара? Хетачох, хIанз дола йоазув лард а йолаш дита деза. Из бакъдеш, да, аьнна, хет массехк бахьан:

Латински алфавит юха а леладе вай долалой, дешар—йоазув Iомадеча наха хьалхашка хала хIама оттаргда: ч, с, п, р, д, в, и яха алапаш латински графиках цхьан тайпара делшаргда, эрсий графиках уж дешаргда кхыча тайпара. Уж ворхI алап яздеш цхьан тайпара хургда, дешаш кхыча тайпара хургда, ГIалгIайн эрсийн ши дешар Iомаде доладеннача бера геттара хала хургда хIана аьлча, цу алапашца белгалъеш йола оазаш эргъя цо.

ШозлагI-дале, хIанзара вай дешар Iомадаь нах дицденнача латински алфавитагахьа баха хала хургда. Ший хана латински алфавитаца Iомабеннача нахах дукхагIбараш кердача йоазонга ца боалаш бисар. Вай культура дегIаяра новкъарле а хилар цох. Тахан халла кана доалаш латта вай дешара гIулакх кегадалийта йиш яц алфавитаца тIехьяьнна эксперименташ а еш.

Тоъал дукха да хIанзарча йоазонца кепатеха дешара а говзаме а литература. Алфавит хувце, из деррига а юхакепатоха дезаргда. Кхыдола зе ца дийцача а дукха хаи рузкъеи доаде дезаш да из гIулакх.

Хетарах, «I» яхача хьаракаца белгалдеш дола алапаш (гI, хI, цI, тI, пI, чI) дита мегаргда шоаш долчча тайпара, хIана аьлча «I» яха хьарак язде атта а да, дукха моттиг а дIалацац цо.

Къ, кх, хь яхача хьаракашта когаметта юкъедоаладе мегаргдар латински е кхыдола хьаракаш масала, К, к, кхыдараш а мегаргда).

ЙIаьха оазаш белгалъе мегаргьяр тохара хьаракапа (**ваха — идти, ваха — жить**). Юкъедоаладича бакъахьа дар З. Мальсагова ший алфавита юкъеделла хинна (тIехьагIо дIадаьнна) хьарак х. хIирий хIанзарча йоазон тIа дисад из. Цу хьаракаца белгалъеш хиннаяр лоаццача а — неи э-неи тара йола оаз. Лоаца йола оаз «а» белгалъе мегаргьяр цунца.

Наггахьа оалаш хоз, вай алфавит эрсий алфавитал сов гаьна доаккхе. машинкаца уж алапаш белгалде йиш хургьяц, царна тIа уж керда хьаракаш ца хилар бахьан долаш. Хетачох, машинкаш бахьанца сецаде мегаргдац алфавита гIулакх. Метта аттагIдар лахар да керттердар, машинкай алапаш-м хувца хала хургдацар, эшаш хуле.

Кастта Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университете дувцаргдолаш да дешаш: алфавит, орфографи, пунктуаци. Из маца хургда ха йиш я укх адресагIа язлича: **Грозный, Шерипова ул., № 32, ЧИГУ, вайнахски филологе кафедра.**

Алфавит хувцар доккха а лоархIаме а хIама да. Из оттаде деза меттаца товргдолаш, дукхача ханна лелаpгдолаш. Цудухьа, хьалхагIа газеташ тIа. совещанешка, конференцешка дийца, тIаккха лаьрхIа вIашагIъеллача Iилман комиссе дувца йиш йолаш мара хIама дац из.

И. ДАХКИЛЬГОВ,
ЧИГУ доцент, НГIАССР Iилман заслуженни болхло.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТА, 3 МАРТА

С. М. Кирова цIерагIа парк. 6.00 «Энтузиаст» яха футбольни клуб. 8.00 Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 8.00 Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 8.30 Машинкаца аьхинга хIамаш яра курсаш. 12.00 «ЩIагIара медсестра» яха курсаш. 15.00 «Дизайн быте» яха курсаш. 16.00 Халкъа драматически курсаш.

Н. К. Крупская цIерагIа ДК. 11.00 Технически кхоллама кружок. 14.00 Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 15.00 Машинкаца художественни догамаш дара курсаш. 18.00 «УнахцIено» яха клуб.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 9.00 «Говза кулгаш» яха клуб. 12.00 «Малыш» яха клуб. Игротека. 15.00 Духови оркестр.

Химикий ДК. 18.00 Камерни хор. 18.00 «Радуга» яха халхара халкъа коллектив. 19.00 «Лидер» яха спортклуб.

Сердалон болхлой ЦIа. «Говза кулгаш» яха клуб. Макраме дукхаезараш хьех оаха. 15.00 «Сильные, смелые ловкие» яха спортклуб. 15.00 «Маски» яха берий театральни студи. «М. Жванецки», Кочегаров. 16.00 Гитаристий ансамбла концерт.

«Машиностроитель» яха кинотеатр. 9.00 Книжкаш дукхадезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш дIа-юха хувцар.

«Красный молот» завода ДК. 15.00 «Тха беш» яха клуб. 17.00 Iарбий меттала къамаьл де Iомалу вай.

Пролетбата цIерагIа ДК. 15.00 «Глобус». «Мир слышит юности дыханье» яха тематически программа. 18.00 «Веселая горница» яха клуб. «Я руки женские целую...» яха цIейна хетаяь программа.

«Оргтехника» объединене ДК. 9.00 Игротека. 10.00 Вокально - инструментальни ансамбль. 12.00 Кагирхой цIей. 12.00 Аэробика.

М. Горьке цIерагIа клуб. 10.00 «Хозяюшка» яха клуб. 10.00 «Кружевница» яха клуб. 13.00 Макраме дукхаезараш хьех оаха. 12.00 «Теремок» яха киноклуб.

Хлебокомбината клуб. 9.00 «Говза кулгаш» яха клуб. 9.00, 16.00, 18.00 «Каратист» яха клуб. 11.00 «Топотушки» яха халхара коллектив. 17.00 Гитаристий ансамбль.

В. Маяковске цIерагIа ДК. 15.00 «Солнышко» яха киноклуб. 17.00 «Неш» яха клуб.

ШВСМ спортзал. 9.00 НГIАССР спортивни гимнастиках йола хьалхле.

С. Орджоникидзе цIерагIа стадион. 13.30 Кагирхой спортакиада.

Республикански шахматно-шашечни клуб. 10.00 НГIАССР эрсий шашках йола хьалхле.

«Садко» бассейн. 17.30 «Икар» яха инвалидий спортивно-унахцIенон клуб.

Гороно СДЮШОР стадион. Футбол НГIАССР Iан хьалхле. 10.00 «Нефтяник» — «Дружба». 11.30 «Монтажник» — «Орга». 12.00 ГНИ — «Вайнах». 14.30 «Динамо» — «Кооператор». 16.00 «Даймохк» — «Локомотив».

КIИРАНДИ, 4 МАРТА

С. М. Кирова цIерагIа парк. 6.00 «Энтузиаст» яха футбольни клуб. 8.00 Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш.

Офицерий ЦIа. 11.00 Филофонистий клуб. Грамзаписаш гулъерий вIашагIкхетар.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 8.00 Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 8.30 Машинкаца аьхинга хIамаш яра курсаш. 8.30 «Росинка» яха халхара ансамбль. 9.00 Балетни студи. 10.00 «Улыбка» яха халхара халкъа ансамбль. 11.00 «ЩIагIара медсестра» яха курсаш. 12.00 Харжархошта лаьрхаI художественни самодеятельноста цIейна дола концерт. 12.00 Бальнин дискои халхарий школа. 13.00 «Меридиан» яха халхара халкъа ансамбль. 15.00 «Дизайн быте» яха курсаш. 19.00 «...30 шерал тIех баьннарашта» яха сайре.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 9.00 Нохчий меттала къамаьл де Iомалу вай. 9.00 Машенаца художественни догамаш дара курсаш. 10.00 Технически кхоллама кружок. 10.00 Харжархошта лаьрхIа цIейна йола программа. 14.00 Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 14.30 «Юный краевед» яха клуб. 15.00 «Юный ленинец» яха берий кинотеатр.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 10.00 Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 11.00 Берий музыкальни № 5 йолча школа концерт. 13.00 Духови оркестр.

Химикий ДК. 16.00 Художественни самодеятельноста цIейна дола концерт. 17.30 Духови оркестр. 18.00 «За демократию и гласность» яха тематически кинохьокхар.

Сердалон болхлой ЦIа. 10.00 Художественни самодеятельноста концерт. 11.00 «Выдающиеся памятники зодчества» яха филателистически выставка. 12.00 Музыка езачарна йола клуб. «С. Рахманинова музыка» лекци-концерт. 17.00 Халкъа кагирхой театр. «И в шутку и в серьез» яха эстради программа.

«Машиностроитель» яха кинотеатр. 9.00 Книжкаш дукхадезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш дIа-юха хувцар.

«Красный молот» завода ДК. 11.30 Художественни самодеятельноста концерт. 13.00 «Космонавт» яха берий кинотеатр. 17.30 «В краю родном» яха тематически кинохьокхар.

ДИКАЧА НАХАХ

ИШТТА САГ Я МАККА

Ший декхараш цIена кхоачашдеш хьайоагIаш я Грозненски швейни производственни объединене йиълагIча цеха ОТК контролер Тамасханова Макка. Новкъосташа яхачах, из принципиальни, инициатива йолаш, нахаца Iимерза, моллагIчунна гIо де кийча йолаш я.

Цудухьа нийсденнад хIамаш тегараша Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета халкъа депутаталла кандидат из оттаяр а. Из моастагIа я бюрократизма, кIиллой, перестройкана баргал мел еттачунна.

Казахски ССР-а г. Кокчетаве болхлочун дезале яьй Макка. Духхьашха ший къахьегама никъ дIаболабир цо Грозненски № 26 йолча профессионально - техническ и училище 1978 шера чакхъяьккхачул тIехьагIа. Цига деша из оттар а хIамаш тега говзал цунна езаяларца дувзаденна дар. Ше училище чакх а яьккха, йиълагIча цехе къахьега йолаенна дукха юкъ ялалехьа Маккас дIахьекхар шийца цхьана болх бераштa, иштта кулгалхошта халонех ше бIукъожабеш йоацилга, ший болх кIоаргагIа бовзара тIаккхувш йолга. Цудухьа лоаццача хана цехерча хIамаш тегарий массе а йолча операцех дика кхийттар Макка, тайп-тайпарча машинаш тIа болх бе Iемар из.

— Цул тешамегIа новкъост яц тха болхлошта юкъе, аьле, лоацца характеристика лу цунна цунца цхьана къахьегача хIамаш тегача мотористкаша, цеха кулгалхоша. Коллективера болхлой нравственни цIена хилар дуккхача даькъе цунах тийша да. Массе а тайпарча производственни операцеех тIехдика кхетача цо новкъостал деш, бакъахьарча наькъа тIа баьха болхлой а кIезига бац укхаза. Дика а во а нахаца декъаш саг я Макка.

Нагахьа санна ше халкъа депутаталла хорже ший низ дIакхоачар де лерхI Маккас кхоачамболлаш берий бешамаш хилийтара, нийсхонца квартираш дIаекъийтара, шоай доалахьара цIенош хьалдеш болча наха лаьттан участкаш дIаекъача боалла кегар дIабаккхара, унахошта медицински гIулакх делга тоацайтара.

Иштта дог-уйла долаш хиннай из массаза а. Цудухьа Маккий 21 шу дизача хана цехера берригa коммунисташ чIоагIа раьза а болаш парте мугIарашка дIаийцар. ХIанз, коммунистически партена а берригача мехка а чIоагIа хало тIаэттача хана, перестройках ца а тешаш, шоай партийни билеташ Iодехкаш бола нах хьакимал дезаш хинна. цIаьхха дага а доапаш парте мугIарашка нийсбенна нах лоархI цо. Доккхал ду цо шоашта болча аьттонна парте иха бола нах тахан гуча а бувлаш, цунах уж дIакъестарах.

Дуккхача шерашка наха дагалаьттар вай вахар тоаделга дIадоладаьча перестройкана демократена, гласноста тIехьа я Макка. Из чакхъяргхиларах шек болчарех дог кхоардаду цо. Принципиальни а тешаме коммунист а хиларах тарра 1988 шера из хержар КПСС Ленински райкома членалла, парте райкома идеологически отдела комиссена юкъеяхар М. Тамасханова.

ЧIоагIа сагота я из чуIе фусамаш йоацача къона баршта. Цудухьа хьинаре дакъа лоац цо шоаша гIирсаш хьалдара кагирхоша дIаболабаьча боалама юкъе.

Маккех тешаш а из халкъа депутат хорже шоашта цо аьттув бергхилара дог доахаш а ба харжархой. Шийх бенна тешам боабергбац Маккас!

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 МАРТА

ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35, Мама, папа, со.
9.05 — «Даха, Лаьтта!» Экологически программа.
10.05 — «Американски провинци». Документальни фильм. 3-гIа фильм. «Ферма Пеллетов».
11.05 — «Зубрана уллув» яхача Iилма-популярни фильма премьера.
12.40 — «Партнер». Коммерчески вестник.
13.10 — «Зураб Анджапаридзе» яхача фильма-концерта премьера.
14.05 — «Дрессировщик С. Богуславев». Свердловскера передача.
14.30 — Коталон 45 шу дузаш. «Ковела юххерча хьунашка». Кхо сери йола художественни фильм. 1-гIа, 2-гIа сереш.
16.40 — Политически диалогаш.
17.30 — «Радуга» яха халкъа творчества телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Электрически бежа Iу» (Венгри).
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — Киноафиша.
19.45 — Зрителий дехарагIа. «Колье Шарлотты». Художественни фильм. 1-гIа сери.
21.00 — Ха. ТСН.
21.30 — Телескоп.
21.45 — Илли даккха вай, доттагIий!
23.40 — Ден лув-кхера.
23.55 — «Анха аьхкан метта клетка чу ваьннавар со...» яхача фильм-концерта премьера. Иосиф Бродский. Автор а роль ловзаер а РСФСР халкъа артист М. Казаков.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — Туркестански Краснознаменни военни округа илли халхареи ансамбла концерт.
8.40 — «ВорхIлагIа пхо». Субтитраш йола художественни фильм.
10.00 — «Содружество» яха видеоканал.
13.30 — «Бийсана кIайча говрашца». Художественни фильм, 3-гIа сери.
14.30 — «Советски Росси» яха видеоканал.
17.05 — «Фуэте». Операи балетаи Познански театра солистах Р. Цуруевх йола киноочерк. (ШозлагIа хьахьокхар).
17.30 — Кхоана — хоржамаш.
18.00 — «Даймохк». Вайнаьха культура центр Москве. 2-гIа передача. (нохчий меттала).
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — Хоккей. СССР чемпионат. «Крылья Советов». — «Динамо». 3-гIа период.
19.45 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Волшебный клад». Мультфильм. 1-гIа дакъа.
20.00 — Пресс-клуб.
23.30 — Легки атлетика. Европа чемпионат. Шотландера передача.
00.15 — Бийсанара сеанс. «Лунная радуга» яха художественни фильм. (Эггара хьалха хьахьокхаш да).
22.15 — Футбольни обозрени.
22.45 — И. О. Дунаевске произведенешцара концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядке отта!
8.15 — «Амнистия». Художественни фильм субтитраш а йолаш (1981 ш.) Эггара хьалха хьахьокхар.
9.30 — Гандбол. Дунен чемпионат, Маланах. СССР сборни — ГДР сборни. 2-гIа тайм. ЧССР-ера передача.
10.00 — ДIалохк Г. Черны-Стефанская. (Фортепиано. Польша).
10.30 — «Iам». Документальни фильм. «Вай саготоний Лаьтта». яхача циклацара Байкала экологически проблемех.
10.55 — «Бостон селтикс» — «Миннсота» НБА профессионалашта юкъера баскетболагIа йола США чемпионат.
11.55 — Мехка театраша хьахьокх. «Вай городон», А. В. Луначарске цIерагIча Севастопольски эрсий драматически театра спектакль.
13.30 — «Бийсана кIайча говрашца». Художественни фильм. 4-гIа сери.
14.30 — «Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Планета». Дунен халкъашта юкъера программа.
18.05 — Тахан — хоржамаш. Спецвыпуск.
18.35 — «Нохчий халкъа муамаш» (нохчий меттала. 12 феврале хиннав шозлагIа.
19.25 — Документальни фильм.
19.55 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Волшебный клад». Мультфильм. 2-гIа дакъа.
20.10 — Смоленски эрсий халкъа оркестра концерт.
21.00 — 7 ди (сурдоперевод а йолаш).
22.00 — «На семи ветрах». Художественни фильм (1962 ш.).
23.40 — Легки атлетика. Европа чемпионат. Шотландера передача.

5 МАРТА

ОРШОТ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Футбольни обозрени.
9.05 — «Колье Шарлотты» яха художественни фильм. 1-ра сери.
10.10 — «Рядом с зубром» яха Iилма-довзийтара фильм.
11.45 — «Эрсе искусстван 100 шу» яха тха тIехьале.
12.30 — «Ха». ТСН.
16.30 — «На-деж-да» яхача документальни фильма премьера.
16.55 — Тхо лаха доагIа.
17.25 — Берий сахьат (французски метта урокаца).
18.25 — Коллаж.
18.30 — «Ха». ТСН.
19.00 — Шун письмоех.
19.20 — СССР халкъа артист П. Нечепоренкон балалайкай унисони.
19.35 — М. Булгаков. «Мастер и Маргарита». К. Марисэ цIерагIча драмай. Саратовски академически театра фильм-концерт. (Премьера).
21. — «Ха». ТСН.
21.30 — Актуальни интервью.
21.45 — «Мастер и Маргарита» яхача фильма-спектакла дIахододар.
23.35 — «Фотомодонны» «Антиспид» яхача документальни фильма премьера.
00.20 — ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Все, что было загадано» яхача Iилма-довзийтара фильма премьера.
8.35 — 9.35 — Физика. 10 класс.
9.05 — Итальянски мотт.
10.05 — «Любви верна», «Воспоминание о Юлии Вревской» яха Iилма-довзийтара фильмаш.
10.35 — 11.35 — Биологи. 7 класс.
11.05 — Тха беш.
12.05 — «На семи ветрах» яха художественни фильм.
13.45 — «Ашар» яхача документальни фильма премьера.
14.05 — «Проделки Скапена» яхача фильма дийнахьара сеанс (юхагойтар). Художественни фильм. 1-ра сери.
17.20 — «Охотники и рыболовы России» яха документальни фильм.
17.50 — «Аш хаьржина иллеш...» (Оаш хержа иллеш) (юхагойтар, нохчий меттала).
18.20 — Информационно-публицистически программа.
19.00 — СССР Лакхехьарча Совета сесси. Перерыве (20.00) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»

4 МАРТА

КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00 — Массанена лаьрхIа йола спорт.
8.15 — Ритмически гимнастика.
8.45 — «Спортлото» тираж.
9.00 — Iуйрийна ма хулла хьалхагIа.
10.00 — Даймехка гIулакх деча.
11.00 — Iуйрийнара санъердаме программа.
11.30 — «Дуненна гонахьа». Альманах.
12.30 — УнахцIено.
13.15 — Массанена йола педагогика.
14.15 — «Дошо дешаш» яхача мультфильма премьера.
14.25 — Коталон 45 шу дузаш. «Ковела юххерча хьунашка». Художественни фильм. 3-гIа сери.
15.35 — «Юртара сахьат». Панорама.
16.50 — Фаьлгийн приключенийи дунен тIа. «Финист — ясный сокол». Художественни фильм.
18.20 — Тахан — хоржамий ди. Спецвыпуск.
18.50 — Зрителаша дехарагIа. «Колье Шарлотты». Художественни фильм. 2-гIеи 3-гIеи сереш.
21.00 — 7 ди.
22.00 — Даим хургдолчох йола уйлаш. Воскресни нравственни проповедь.

РАДИО

3 МАРТ, ШОАТТА

7.30 «Юрта вахар» нохчий меттала).
7.45 Хоамаш.
7.55—8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 Депутаталла кандидаташ (нохчий меттала).
10.15 РадиоладугIархой хаттараштa жоп лу НГIАССР КГБ председатела И. А. Межакова.
10.35 Реклама.
10.40 КПСС ЦК платформа проект ювцаш.
11.00 Поэзе минуташ (гIалгIай меттала).
11.15 Обществои закони (гIалгIай меттала).
11.35—12.00 Хьалхалаттача коллектива сурт (нохчий меттала).
15.15 Перестройка практика: проблемаши, предложенеши.
15.45 Арендни подряд болх бе я (гIалгIай меттала).
16.00—17.00 «ДоттагIлен концерт» (нохчий меттала).
18.00—19.00 «Музыкальни почте» (гIалгIай меттала).
15.15—15.30 «Дешархо» (нохчий меттала).
16.00—17.00 «Иллеца доттагIал долчарна» яха концерт.
18.00 Халкъа депутатий Советашка хоржамашта хетаяь кердача хоамий лаьрхIа выпуск.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
(гIалгIай меттала).
долча концерта дIахододар
18.30—19.00 Харжархошта решенеши.

4 МАРТ, КIИРАНДИ

ТАХАН — ХАЛКЪА ДЕПУТАТИЙ СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

7.30 Передачай программа.
7.35 Республикански газетий обзор.
7.45—8.00 Iодеша са письмо.
8.15—9.00 Даькъала дувц шо.
11.30—12.00 Харжархошта дола концерт.

ОРШОТ, 5 МАРТА

7.30 — «Юрта вахар» (гIалгIай меттала).
7.45 — Хоамаш.
7.55—8.00 — Музыка. Ха.
8.15 — Передачай программа.
8.20 — «Саги, машени, никъи» (гIалгIай меттала).
8.30—9.00 — Iуйрийнара концерт (нохчий меттала).
9.15 — Доши гIулакхи цаI хилар (нохчий меттала).
9.30 — «Тхога язду». Письмой обзор (нохчий меттала).
9.45 — 10.00 — «Хьусена дош» яха Осмиева Хь. дувцар гIалгIай меттала).
15.15 — Микрофона хьалхашка ба Нохч-ГIалгIай радиои телевиденеи инструментальни ансамбла солисташ (гIалгIай меттала).
16.00—17.00 — Информационно - музыкальни программа. Радиостудера прямой трансляци.
18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.20 — 18.40 — «Кагирхойн хан» (нохчий меттала).

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместителя — 22-85-07; бехктокхама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12. промышленностен транспортен — 22-75-81, 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84, 22-90-66; культура — 22-64-75, 22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро — 22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12, 22-54-04; промышленности и транспорта — 22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

СФ03020. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 790.